

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
3. OKT.
1996

Letnik 51
Štev. 40 (2879)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Spet pisemske bombe?

Volitve so pred vrati in ponovno se je z masivnimi grožnjami v pismu redakciji magazina »profil« oglasila doslej nerazkrita teroristična skupina »Salzburger Eidgenossenschaft – Bajuvarische Befreiungsarmee«. Pismo, ki obsega dvajset strani, bistveno odstopa od doslejšnjih sporočil skupine, kajti samo prva stran je čitljiva, ostalih 19 strani pa vsebujejo doslej nerazvozlane številčne kombinacije, ki menda spominjajo na tajno kodo nemškega wehrmachta.

A že vsebina prve strani je dovolj shrhljiva: »Bajuvarci« napovedujejo osem novih bomb kot maščevanje za osem let zapora, na katere sta bila obsojena Peter Binder in Franz Radl ml. v prvem procesu okrog pisemskih bomb. Med ogroženimi osebami, ki so imensko navedene, je tudi

zvezni kancler Vranitzky, po dikciji teroristov »zamašeni poglavar Slovanov in germanožerec«.

V torek, 1. oktobra, pa je bila tudi razstava o zamolčanih grozodejstvih wehrmachta tarča nasilnega izpada. Opoldne sta namreč dva Gradiščana, ki sodita v skrajni desni kot, vdrla v razstavne prostore in obiskovalce, v glavnem šolarje, z vpitjem pozivala, naj takoj zapustijo razstavo, in jih pri tem ustražovala z razsipavanjem belega prahu. Pozneje se je izkazalo, da je bila navadna sol.

Šolarji pa se niso dali ugnati v kozji rog, ampak so ju obkolili, tako da nista mogla ubežati. Obveščena policija se je pojavila šele po pol uri in napadalca aretirala. Zatem se je izkazalo, da sta to znani nemškonaacionalni aktivist in bivši svobod-

njaški kandidat za gradiščanski deželni zbor Robert Dürr iz Nickelsdorfa, ki je pozneje ustanovil lastno stranko »Partei Neue Ordnung«, ter njegov prijatelj Michael Gruber. Dürr je svojčas ob masivni podpori Haiderja organiziral pod naslovom »Notwehrgemeinschaft der Bauern« demonstracije kmetov na Gradiščanskem in je bil tudi sodelavec nemškonaacionalnega časopisa »Sieg« Walterja Ochensbergerja, ki je bil zaradi hujške vsebine medija tudi obsojen.

Dürr in Gruber sta očitno tudi avtorja tiskovne izjave, za katero naj bi bil odgovoren nek podporni komite avstrijskih kmetov. Koordinatorka razstave Birgit Hebein je prepričana, da je izpad v tesni zvezi z nedeljskim srečanjem na Vrhu (Ulrichsbergfeier). **W. F.**

V radiškem kulturnem domu so imeli člani Zveze slovenskih izseljencev občni zbor. Potekal je v znamenju spomenika pregnancem, ki stoji na Radišah in še posebej povezuje ZSI in SPD »Radišek«. Na sliki MePZ Radiše, ki je s pesmimi popestril zborovanje. Več na strani 2.

DS in ZSO na razgovoru na Dunaju

V preteklih dneh sta Delovna skupnost »Avstrijske narodnosti v SPO« ter Zveza slovenskih organizacij na Koroškem vodili razgovore s poslovodkinjo zvezne SPO mag. Brigitte Ederer, klubskim predsednikom SPO v avstrijskem parlamentu dr. Petrom Kostelko ter predstavnico državnega sekretariata, ki je pristojen za manjšinska vprašanja. V ospredju je bilo vprašanje razširitve slovenskih radijskih oddaj v okviru ORF, sprejem programa TV Slovenije, reforme manjšinske zakonodaje ter

aktualna vprašanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Predsednik ZSO in predsednik sosveta dr. Marjan Sturm je sogovornike seznanil z aktualnimi razpravami znotraj narodne skupnosti glede konceptualnih usmeritev, ki se zrcalijo tudi v delu sosveta. Nadalje je poudaril, da bo sosvet za slovensko narodno skupnost pri uradu zveznega kanclerja še to leto zavzel stališče do reforme zakona o narodnostnih skupnostih (predlog Kostelka/Khol ter predlog temeljnega zakona).

V zadevi razširitve slovenskih radijskih oddaj je dr. Sturm sogovornike opomnil na tozadevne sklepe sosveta ter na skupno vlogo vseh slovenskih komponent, ki se zavzemajo za projekt Radio sosedstva (Nachbarschaftsradio).

Nadalje je dr. Sturm sogovornike seznanil s finančnimi težavami Slovenskega šolskega društva in zaprosil za dodatno finančno podporo za letošnje leto.

Razgovori predstavnikov DS in ZSO s sogovorniki so potekali v konstruktivnem vzdušju.

11. VESTNIKOV IZLET

Dragi bralci in prijatelji Slovenskega vestnika!

Vljudno vas vabimo na izlet Slovenskega vestnika **od petka, 11., do nedelje, 13. oktobra 1996.** Za udeležence smo izbrali hotel KORALJ v naselju KATORO v Umagu. Poskrbljeno bo za ples in zabavo.

Z avtobusi vas bomo v petek na večer popeljali v Momjan, kjer bo v istrski KONOBi večerja in zabava.

V soboto bomo šli na izlet z ladjo Nirvana, na kateri bo ribji piknik. V primeru slabega vremena vas bomo z avtobusi popeljali na izlet v notranjost Istre.

Cena izleta: 1.450 šilingov – dodatek za eno-posteljno sobo 300 šilingov

V ceno je vključeno: prevoz s Sienčnikovimi avtobusi, dva polna penziona in dodatno kosilo v nedeljo pred odhodom, turistična taksa, glasba, izlet v Momjan, izlet z ladjo.

Prijavite se najkasneje do petka, 4. oktobra.

Prijave sprejemata: Milka Kokot 0 46 3/51 43 00-40 ali Urška Brumnik -14

Odločite se, tudi letos nam bo lepo! Preverite veljavnost potnega lista! Kdor želi voliti, naj dvigne volilne karte! Najkasneje do četrta, 10. 10. 1996, dvignite volilne karte za inozemstvo. Možnost volitev bo v hotelu.

Vaš partner za transport in turizem

SIENČNIK

Fon 0 42 36/20 10-0

Fax 0 42 36/20 21-11 **A-9141 Dobla vas**

Peterle spet prvak SKD

Preteklo soboto so Slovenski krščanski demokrati opravili svoj redni četrti kongres, in to v Škofji Loki. Na njem so krožila gesla kot npr. Za varnost, za blaginjo itd. Kljub vsemu pa kongres vendarle ni potekal v tako mimem vzdušju. Kar precej je bilo tudi kritičnih glasov, nekateri delegati so govorili celo o virusih, ki so napadli slovensko krščansko demokracijo. Tega virusa sicer niso poimenovali, lahko pa bi mu s skupnim imenom rekli kar oportunizem, če se spomnimo igrice in ugank, ki jih je strankin predsednik Peterle uganjal ob tem, ko ga je Drnovšek razrešil s položaja zunanjega ministra zaradi čudnega popuščanja Italijanom ob oglejskem dogovarjanju. Zapuščamo koalicijo, ostajamo v njej, izstopili bomo, če ..., ostajamo v koaliciji, ker se čutimo odgovorne za našo Slovenijo. Patriotizem in krščanska ljubezen jih je pripeljala do oportunizma. Toda diskusija o tem je izzvenela v prazno. Peterle pa je bil kot edini na kandidadni listi ponovno izvoljen za strankinega predsednika.

J. R.

**Za študente vseh
avstrijskih univerz**

ŠTUDENTSKI KONTO

Posojilnice-Bank in Zveza-Bank vsem študentkam in študentom nudijo ŠTUDENTSKI KONTO z zelo ugodnimi pogoji.

Poslužite se te izjemne ponudbe!

Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev je potekal po izkušeno-ustaljenih tirih in je potrdil, kako zelo je tovrstna organizacija potrebna in tudi zasidrana med ljudstvom. Predvojne, medvojne, pa tudi povojne rane še niso zaceljene, še danes se zgodi, da zaide vanje poper, ki skeli in boli. Marsikatera frustracija med bivšimi pregnanci, taboriščniki, žrtvami se je še povečala; povojna pričakovanja popolne enakopravnosti se niso uresničila tako, kot so si želeli ponižani in razžaljeni. Uspehi, izboljšave za narodno skupnost kapljajo počasi in poredko, domača beseda usiha – kdo je kriv?

KOMENTAR

Piše Sonja Wakounig

za narod tudi skrb za oseben razvoj mladega človeka, ki vidi svoje življenje v luči današnjega hitrega življenja, nuditi mu/ji je treba možnosti, da se uresničuje drugače, kot se je še generacija pred recimo dvajsetimi leti. Humanistična in anti-fašistična miselnost tu zagotovo nista ovira, prej nasprotno.

Kritika na račun osrednjih političnih organizacij, ker sta v nekakšnem "klinču", je nekje upravičena in razumljiva, ker je seveda neizpodbitno res, da razkol škoduje. Toda klofute, na levo tri, na desno tri, bodo težko privedle do večje pripravljenosti za pogovore.

Na levo tri, na desno tri

Odveč je ponavljati stotero vzrokov za asimilacijo. Vemo zanje in ni jih malo. Naj obrachamo tako ali drugače – večina jih je izven našega vpliva, zato se marsikoga polasča brezup in malodušnost. Družbene razmere, položaj slovensščine, potisnjene v skorajda izključno privatno sfero, gluha ušesa političnih struktur za del koroškega prebivalstva, medijska nepovezava s Slovenijo, upadajoča funkcionalnost jezika, ker je vsakršno uveljavljanje jezikovnih pravic povezano z naporom, vse to vpliva na uporabo in s tem na znanje jezika.

Niso le bivše žrtve tisti, ki se jim krči srce ob bojazni za našo živo kulturo, za živ jezik. Vsakdo, ki se kakorkoli udeležuje v kulturnih društvih, političnih ali pa športnih organizacijah, aktivno ali pasivno, se zaveda tudi svoje odgovornosti za obstanek narodne skupnosti, katere najvažnejši razpoznavni znak je jezik. Predvsem za obstanek – in razvoj! – jezika in kulture so bile ustanovljene organizacije, društva, klubi, založbe, domovi, iniciative in še in še. Vendar moramo biti realisti. Mladini dandanes ni dovolj le spomin, naše delovanje mora nuditi poleg skrbi

Zveza slovenskih organizacij ne oporeka Narodnemu svetu, češ da deluje iz drugih vzrokov kot iz skrbi za vse zgoraj omenjeno. Tudi Zveza slovenskih organizacij dela, kar mora in kar zmora – po svojem prepričanju, svoji vesti in svoji svetovnonazorski usmeritvi.

Pri čemer poudarjam tudi neizpodbitno resnico, da je ZSO še vedno in vselej pripravljena na pogovore. Morda bi vendarle komu prišlo na misel, da vodi v Rim več poti, v Indijo Koromandijo (za tiste, ki izraza ne poznajo: Schlaraffenland) pa le ena. ■

INFORMATIVNA URA

Društvo AWOL

Socialno ekonomsko društvo AWOL je bilo ustanovljeno leta 1984 in se zavzema za ljudi, ki so brez dela in stanovanja.

Akcija »Osebnosti telefonirajo za AWOL«, ki teče že od leta 1994 dalje v društvenih prostorih v Celovcu je v službi za ljudi, ki se nahajajo v stanovanjski stiski. Med drugim so pri tej akciji sodelovali tudi Christof Zernatto, Karin Achatz, Dietfried Haller, pretekli četrtek pa Michael Ausserwinkler. Po več kot enournem odgovarjanju po telefonu je moral spoznati, kako težko socialno šibki pridejo do zanje finančno primerne stanovanja.

Na zasebnem področju stane najemnina za kvadratni meter do 188 šilingov z obratnimi stroški in kurjavo vred. Pogo-

dr. Michael Ausserwinkler in dr. Marja Zeichen

stokrat je treba plačati tudi kavicijo. Na javno oziroma družbeno stanovanje, ki je nekoliko cenejše, pa je treba čakati približno dve leti. M. Š.

Odbor ZSI: z leve R. Janežič, M. Wieser, J. Partl in F. Černut

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKIH IZSELJENCEV

V znamenju spomina in humanistične misli

V Kulturnem domu na Radišah so letos domači društveniki pristrčno pozdravili udeležence občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev s kulturnim programom. Občni zbor je potekal v znamenju spomenika pregnancem, ki je bil odkrit letos 7. julija prav na Radišah.

Navzoče je pozdravil predsednik Slovenskega prosvetne-

ga društva »Radiše« Tomaž Ogris. Podčrtal je pomembnost spomenika in pa dejstvo, da sta se ZSI in domače društvo zblížala prav ob sodelovanju pri postavitvi, delu in skrbi zanj.

Jože Partl

»V društvu ni nikogar, ki bi videl v skrbi za spomenik kako posebno breme, nasprotno, to

je odlikovanje društvu... Imamo pa tudi željo: lepo bi bilo, ko bi se našli vsi potomci, otroci in vnuki nekdanjih upornikov. Še več bi nas bilo in bilo bi nam lažje.«

Mešani pevski zbor pod vodstvom Nužija Lampichlerja je zapel venec pesmi, recitatorji pa so brali iz del slovenskih pesnikov in pisateljev: Janka Glazerja, Toneta Pavčka Ivana Cankarja, Prežihovega Voranca in Svetlane Makarovičeve.

Jože Partl, predsednik ZSI

Partl je pozdravil navzoče, posebej pa še častnega člana ZSI dr. Mirta Zwittera, podpredsednico Zveze slovenskih organizacij Sonjo Wakounig in podpredsenika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Vladimira Smrtnika. V svojem govoru je najprej spomnil na težke začetke organiziranosti pregnancev, ko je bila ZSI nekaj časa še prepovedana.

»Ker je naša dežela želela ta sramoten akt etničnega čiščenja zakriti, da bi se to čimprej pozabilo, tudi ni želela imeti organizacije slovenskih pregnancev.

Skrb naših prvih odbornikov je bila vrnitev premoženja in poprava škode. Naši izseljenci

pa niso imeli na skrbi le sebe in svoje organizacije, bili so ustvarjalni na vseh področjih narodnega življenja na Koroškem. Bili so zadružniki, kulturniki, dejavni tudi v komunalni politiki ter v centralnih političnih organizacijah...

Kaj pa uradna Koroška? Ob raznih priložnostih se spominja raznih dogodkov – nikoli pa ne svojega etničnega čiščenja. Ali jih je sram? Mogoče – toda molk sramotnega dejanja ne more izbrisati. Toda poznamo koroško stvarnost in vemo, da je treba vedno znova govoriti o našem izgonu, da bi se kaj takega ne moglo kdaj ponoviti. Novi rod mora zvedeti o svoji zgodovini. Le tako se more nacistična miselnost spremeniti.

V letošnjem letu je bila naša zveza dvakrat odlikovana. Februarja smo dobili Tischlerjevo nagrado od Narodnega sveta in Krščanske kulturne zveze, junija pa smo dobili od Zveze slovenskih organizacij Petkovo priznanje hkrati z Zvezo koroških partizanov.

Jože Partl je še izrekel kritiko nad obema osrednjima političnima organizacijama in nad poročanji v Našem tedniku in Slovenskem vestniku ter pozval k enotnosti in razumevanju. Ostro je zavrnil pisanje mlade-

ga fanta v NT, ki se je razpisal o narodnoosvobodilni borbi, in mu očital neokusno zadržanje do narodovega trpljenja.

Matevž Wieser, podpredsednik ZSI

Na uspehe organizacije je opozoril Matevž Wieser ter na široko solidarnost članov pri zbiranju sredstev za spomenik. Mogočna manifestacija 7. julija in visoka priznanja so prepričljiv dokaz, da je ZSI s svojo usmeritvijo in odprtostjo na pravi poti in da njeno delo uživa široko podporo naših ljudi.

Očitke podpredsednika NSKS, izrečene spomladi pri Peršmanu, da je ZSI sokriva asimilacije, ker da je bila »enostransko usmerjena«, je Wieser ostro zavrnil ter naštel člane organizacije, ki so najboljši dokaz za nasprotno.

Tudi Matevž Wieser se je dotaknil notranjeslovenske razprtije in pozval osrednji organizaciji, naj opustita medsebojno obračunavanje ter čimhitreje najdeta skupno govorico v važnih vprašanjih, ki zadevajo narodno skupnost. Pri tem pa da je treba iskati tudi razumevanje in pomoč v vrstah naroda-osebe, ker se bo le v ozračju strpnosti in medsebojnega spoštovanja razvijala pripravljenost

za reševanje odprtih vprašanj v duhu enakopravnega sožitja in sodelovanja.

Z minuto molka so se udeleženci poklonili spomenu na umrle člane. V času od zadnjega občnega zbora so preminuli Helena Golavčnik iz Celovca, Terezija Šušu s Plešerke pri Hodišah, Marija Wrulich z Radiš, Antonija Hafner z Rut pri Šentjanžu, Aleks Klanšek iz Encelne vasi pri Galiciji, Hanzi Schöttl in Marta Kričej z Ruta pri Hodišah ter Ivanka Konečnik iz Globasnice.

Volitve so potrdile že obstoječi odbor Zveze slovenskih izseljencev: predsednik je Jože Partl, podpredsednika Matevž Wieser in Franc Černut, tajnik pa Rado Janežič, prav tako ni sprememb v širšem odboru.

Kritični glasovi

V diskusiji je nakj navzočih opozorilo na pomanjkanje mladih obrazov. Mladini je treba predati svoje izkušnje, narod živi v njej dalje in ni vseeno, koliko in kaj mladi vedo o življenju in trpljenju svojih prednikov. Franc Černut je še prebral nekaj vrstic iz pisma znanca v Frauenaurachu, ki mu poroča o stanju koroških grobišč v nekdanjem koncentracijskem taborišču. Sklep občnega zbora je bil, da bodo tamkaj postavili spominsko tablo z imeni umrlih koroških rojakov.

S. W.

Volitve v Bosni – osebni vtisi

Volitve v Bosni, ki jih je dočel daytonski sporazum, je organizirala in nadzorovala Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Nad dva tisoč mednarodnih opazovalcev je na vseh voliščih skrbelo za to, da so volitve potekale korektno. Med njimi je bil tudi dr. Marjan Sturm, ki je za naš list opisal svoje osebne vtise.

Prvi vtis razsežnosti tega projekta sem dobil na Dunaju, kjer se je na enodnevnem seminarju zbralo okrog tisoč opazovalcev iz mnogih držav Evrope, Azije in Amerike. Tedaj smo zvedeli vse o tem, kako naj bi volitve potekale, v čem bodo največji problemi, kakšno vlogo in kakšne pravice imajo opazovalci, kako se je treba varovati pred minami ipd.

Dan navrh naj bi odleteli z vojaškim letalom Herkules v Sarajevo, od koder naj bi nas avtobusi prepeljali v kraje, kjer naj bi opravljali svoje naloge. Na Dunaju sem že zvedel, da bom opazoval volitev v volilnem okolišu Vareš. Toda na dunajskem letališču se je polet premikal iz ure v uro in nazadnje smo morali še eno noč prenočiti na Dunaju. Toda bivanje na dunajskem letališču je bila že priložnost za spoznavanje drugih opazovalcev in navezavo prvih stikov. Kar vesel sem bil, ko sem srečal slovenskega senatorja v rimskem parlamentu Darka Bratino, avstrijske poslance Stoisicevo, Haupta in Haselbacha ter poslanca slovenskega parlamenta Jagodnika in Batellija.

Drugi dan smo vendarle odleteli in čez uro in pol prispeli v Sarajevo. Že na letališču smo bili razdeljeni po volilnih okoliših. Volilni opazovalci smo bili razdeljeni v skupine po dva, dodeljen nam je bil avto s šoferjem ter prevajalcem.

Kolegica, s katero naj bi opazoval devet volišč v mestu Kakanj, je bila socialna delavka Helena iz Švedske.

Najprej smo se peljali z avtobusom do mesta Visoko. Na poti so nam tako imenovani supervizorji, torej tisti, ki so že nekaj tednov na kraju samem pripravljali potek volitev, organizirali bivanje, avtomobile, šoferje, prevajalce ipd. za opazovalce, povedali vse potrebno o kraju, v katerem bomo delovali.

Na poti iz Sarajeva v Visoko smo dobili prve vtise o razdeljanju: vsenaokrog porušene ceste, porušeni mostovi in hiše. Na vseh strateških točkah so bile težko oborožene enote Iforja.

S Heleno sva se spoznala s šoferjem ter prevajalko. Odpekljali smo se do Kakanja, kraja najinega delovanja. Najprej sva se nastanila v zasebnem stanovanju, nato pa sva šla na ogled mesta oziroma volišč.

Prvo volišče je bilo v neki telovadnici. Začudena sva bila,

Življenje gre dalje tudi v Sarajevo in na tržnici prodajajo kmetje svoje pridelke ...

ko ni bilo sledu o kakih pripravah na volitve, nasprotno, mladinci so igrali odbojko. Pristojni nama je dejal, da je še dovolj časa in da bodo vse pripravili jutraj, tako da bo volišče ob sedmih povsem pripravljeno. Tudi na ostalih voliščih ni bilo drugače. Nekako sem razmišljala, ali so res tako profesionalni ali pa bo jutraj kaos!

Pozno zvečer smo se ponovno srečali s »supervizorji«, ki so nama dali telefonske številke za primer, da bi jih potrebovali, kajti opazovalci so imeli nalogo, da opazujejo, niso pa imeli pravice, da posegajo v dogajanje. To pravico so imeli samo »supervizorji«. Zato smo imeli nalogo, da jih v primeru grobih kršitev takoj pokličemo. Dogovorili smo se, da bomo jutraj že ob šestih obiskali volišča, da vidimo, kako se volilne komisije pripravljajo.

S Heleno sva opravila sprehod po mestu. Mesto Kakanj samo ni bilo razdejano, tu očitno niso potekale bitke. Mesto z okolišem vred je približno tako veliko kot Velikovec. Glavna cesta je bila polna ljudi, ki so se sprehajali. Vsekakor nič razburljivega, podobno kot pri nas na pedvečer volitev.

Na dan volitev sva s Heleno že ob šestih jutraj obiskala volišče v telovadnici. Komisija je bila zbrana in je pripravljala volitve, tako kot bi to storila že ničkolikokrat. Ponudili so nama kavo, pokazali volilne

skrinjice, ki so jih nato zapečatili ipd. Pred voliščem se je zbralo okoli 50 ljudi, ki so čakali na odprtje volišča. Volitve so se pričele in nisem imel vtisa, da bi bilo kaj nekorektnega. Tudi policist je stal pred voliščem, tako kot je bilo predvideno v instrukcijah.

Tudi na vseh ostalih voliščih podoben vtis. Seveda so bili tudi problemi. Precej volilcev ni bilo vpisanih v volilni seznam in zaradi tega niso smeli voliti. Ali pa primer nepismenih, ki so bili v spremstvu oseb svojega zaupanja, ki so jim pomagali. Kdo so bili ti ljudje? Ali pa npr. volilni seznam. Ta je namreč zajemal celoten volilni okoliš in ne občino kot tako. Zato je volilec teoretično lahko volil na več voliščih. Ta problem je OVSE rešila tako, da je vsak volilec dobil na desni prst barvno tekočino, ki je najmanj en teden ni bilo mogoče zbrisati, in vsakega volilca so najprej s specialno svetilko presvetili, če ima morda na desnem prstu sledove te tekočine.

Še večji problemi so bili z begunci. Za te je bilo posebno volišče. Ogromno ljudi je čakalo ure in ure, volilni seznam seveda niso bili povsem točni, toda ta problem so reševali naši »supervizorji«.

S Heleno sva najin devet volišč obiskala dvakrat, ob koncu pa sva si izbrala vsak po eno volišče, kjer sva opazovala zaključek volitev.

Tudi ta postopek je bil izveden korektno. Zapečatili so volilne skrinjice, prešteli preostale volilne liste, primerjali število volilcev ipd. Napisali in podpisali so zapisnik ter prenesli volilne skrinjice v spremstvu policista na okrajno volilno komisijo, ki je drugi dan pričela s štetjem.

Naslednji dan smo se odpekljali v mesto Vareš, kjer smo morali predstavnikom OVSE poročati o naših vtisih. Približno 25 volilnih opazovalcev iz volilnega okoliša je dobilo vtis, da so volitve potekale več ali manj korektno.

S Heleno sva se nato odpekljala v Sarajevo, da vidiva utrip tega mesta, ki je bilo toliko časa izpostavljeno vojni. Slike, ki sem jih prej videl po televiziji, so postale konkretne. Toda tudi tu je življenje potekalo »normalno«. Ljudje so se sprehajali po starem mestu, kavarnarje so bile polne ipd. Čudil sem se nad sproščenostjo ljudi.

Volilni opazovalci smo morali biti nevtralni, torej nismo smeli zavzeti stališča niti za eno, drugo ali tretjo stran.

Toda tedaj sem začel spraševati najinega šoferja, a ne preko prevajalke, temveč kar neposredno.

Šofer, star 25 let, mi je pripovedoval, da je bil šest let v vojski. Sprva dve leti kot redni vojak v JLA, nato pa štiri leta v bosanski vojski. Pripovedoval mi je, kako je doživljal ta čas.

Ob začetku spopadov so v Kakanju organizirali patriotski forum, v katerega so bili vključeni pripadniki vseh treh narodnosti, z namenom, da preprečijo vojaške spopade. To jim je tudi uspelo, dokler niso začeli prihajati hujskači od zunaj, ki so razširjali mržnjo in sovraštvo. Hujskači od zunaj so bili četniki, muslimanski fundamentalisti in hrvaški skrajneži. Tako je ta patriotski forum razpadel in začele so se formirati etnično čiste vojaške formacije.

Toda tudi znotraj teh etnično čistih formacij se je začela diferenciacija. Šoferjev oče mi je

pripovedoval, kako se je znotraj bosanske vojske razvijala diferenciacija v smer fundamentalizma. Ljudje so morali kupovati orožje sami in marsikateri prekupevalec je ob tem obogatel. Trdil je, da se je približno 5 odstotkov ljudi pri vseh treh narodnostnih z vojno obogatelo, 95 odstotkov pa je osiromašilo. Pripovedoval je, kako so ga izključili iz bosanske vojske, ker pač ni bil »pravi«. »Pravi« so dobili humanitarno pomoč preko džamij, ostali pa so za kilo sladkorja plačali 20 nemških mark ali 30 za liter olja.

Zadnji večer sem preživel z družino, pri kateri sva s Heleno stanovala. Oče v najboljših letih zasluži mesečno 80 mark in je srečen, da ima sploh delo. Govoril je o tem, da je bila napaka, da se je leta 1990 oz. 1991 Alija Izetbegović povezal s Hrvati. V večnacionalni državi se je treba dogovarjati, ne pa povezovati eden z drugim. Na drugi strani je sam seveda sodeloval v bosanski vojski, ker je srbska politika izvajala genocid. Kljub temu pa je govoril, da je nacionalni princip pokopal Bosno. V večnacionalni državi je nacionalizem kot politični princip izredno nevaren. Vprašal sem ga, kako si predstavlja bodočnost Bosne. Dejal je, da ni skregan ne s srbskim narodom, ne s hrvaškim in tudi ne z bosanskim. Skregan je z nacionalizmom in z nacionalisti, ki so odgovorni za to, kar se je zgodilo.

Zato je ob volitvah podprl Združeno listo, ki je kot edina stranka zagovarjala medetnični princip. Dejal je, da na trajalo še dolgo, da se stvari pomirijo in popravijo.

Vprašal sem njegovega sina (šoferja) o njegovih perspektivah. Dejal je, da bo zapustil Bosno, ker zase ne vidi nikakršne perspektive. Ne socialnoekonomske ne politične.

Razgovor z družino me je zelo presenetil. Nisem verjel, da bom srečal take ljudi. Zato nisem spraševal drugih, ki bi mi najbrž povedali povsem nasprotno stališče. Zato so moji vtisi zgolj subjektivni in naključni. Pa še to: Združena lista je dosegla 9 odstotkov glasov. Ali bo to prispevalo k pomiritvi? Kdo bi vedel.

... napredaj so tudi nagrobni.

Okostja stavb bodo še dolgo štrlela v nebo v nemi grozi

Kritičen, a strasten Evropejec

13. oktobra bodo Avstrijci prvič volili svoje poslance v Evropski parlament, zato je negotovost precejšnja. Poleg tega teh volitev celo nekatere stranke očitno ne jemljejo dovolj resno – treba si je le ogledati liste kandidatov. Zakaj naj bi torej sploh šli volit?

Kaže, da so velike stranke pristop k EU pojmovali kot odiranje nacionalnih problemov in družbenih nalog v Bruselj s pravico, da jih takoj nato pozabijo. Enostavno so hotele družbene naloge, pri katerih so imele občutek, da jim niso kos, odložiti v Bruselj. S tem postane bolj jasna zasedba kandidatnih list s povsem neznanimi in evropskopolično nepristojnimi ljudmi.

Zeleni ste bili do zadnjega proti pristopu k EU, a ste potem hitro spremenili smer in danes kaže, da ste edini, ki EU jemljete resno. Je ta vtis upravičen?

Nismo spremenili smeri, temveč smo, prvič, vzeli suvereno odločitev pri referendumu na znanje in drugič, smo se zavedli spremenjenih političnih okoliščin. Nikdar nismo agitali proti EU kot nasprotniki ali sovražniki Evrope. Za nas se nikdar ni postavljalo vprašanje, ali naj se Evropa združi, temveč kako. Po pristopu smo imeli novo politično nalogo in mislim, da smo se je lotili z isto vnemo in istim angažmajem kot prej odklonitve pristopa; ne zato, ker bi spremenili smer, temveč ker so naši cilji – socialna Evropa, demokratična Evropa, mirna Evropa – ostali isti.

Kaj za vas danes pomeni EU in kako naj bi po vašem mnenju potekalo povezovanje evropskih držav?

Kakšna naj bi EU bila in kakšna je, to sta seveda dve povsem različni vprašanji. Osnovna ideja evropske integracije – če izvajamo idejo mirovne in varnostne ureditve – je, da je treba nasproti globalnemu gospodarstvu postaviti demokratično politiko s socialnimi, kulturnimi, humanitarnimi, demokratičnimi regulativami. Dilema v EU je, da je bila kot instrument tako rekoč obrnjena najkasneje v sedemdesetih letih. Postala je instrument globalnega gospodarstva proti demokratičnim, ekološkim in socialnim regulativam.

Na gospodarskem in socialnem področju je jasno, da je EU postala instrument gospodarstva. Kaj pa je z ostalimi gesli, kot npr. »Evropa regij« ali »Evropa narodov/narodnosti«?

To vse je politična priznavalna literatura brez vsakršne substance. Trenutno se dogaja po-

Z glavnim kandidatom Zelenih pri volitvah v

Evropski parlament Johannesom Voggenhuberjem se je pogovarjal Joži Wutte.

Johannes Voggenhuber – kandidat Zelenih za Evropski parlament

speševanje ekonomske integracije ter krčenje socialne države in socialnega trga. Razširitev EU proti vzhodu ni nobena prioriteta. Prav tako razvoj pravnega evropskega varnostnega sistema ni na programu. In tako zamujamo glavne izzive na pragu 21. stoletja, možnosti se prepuščajo in evropska integracija se reducira k zelo vulgarnemu ekonomskemu projektu, s katerim ljudje vedno manj soglašajo.

Ali sploh vidite možnosti reformiranja EU od znotraj?

Da. Mislim, da so se demokracija, socialno tržno gospodarstvo, ekologija v zadnjih stoletjih razvili v kulturni fundament Evrope. Ne verjamem, da je to mogoče razbiti enostavno kar tako. Verjamem v odpor ljudi. Verjamem v zahtevo, da to obsežno kulturo branimo proti golemu gospodarskemu liberalizmu. Ne verjamem, da je iz Evrope mogoče narediti jugovzhodno Azijo ali pa tudi Ameriko.

Da preidemo k varnostni politiki: ste zagovornik nevtralnosti. Ali ni iluzorno, da bi Avstrija spričo prizadevanj za skupno zunanjo in varnostno politiko lahko ostala nevtralna?

Vseevropski kolektivni varnostni sistem z vključitvijo Rusije pod suverenostjo OZN in nevtralnost nista nikakršno protislovje. Protislovje se najde šele med klasičnim vojaškim paktom in nevtralnostjo. Mislim, da lahko na prvi pogled vidimo, da ni postala obsoletna nevtralnost, temveč Nato, ki so ga razvili izključno v hladni

vojni. Saj mora biti vsakemu Evropejcu jasno, da približevanje atomsko oboroženega vojaškega bloka Rusiji tam nujno izžove globok občutek ogroženosti. Zame je vključitev Rusije velika stvarna naloga varnostne politike, prav tako kot je bila to naloga sprave med Francijo in Nemčijo po drugi svetovni vojni. Brez sprave z Rusijo ne bo prišlo do prave evropske varnosti.

Toda dejstvo je, da si večina vzhodnoevropskih držav želi v Nato. Kako si v tej situaciji predstavljate vseevropski varnostni sistem?

Prebivalstvo Francije, Anglije, Belgije ali Nizozemske bi v mirovno delo montanske unije na začetku petdesetih let z gotovostjo ne moglo privoliti – po neposredni travmi druge svetovne vojne in holokavstu ter zločinah nacionalsocializma. Bila je ideja kulturnih in političnih elit, da so kljub tem globokim ranam pri celih ljudstvih pospeševale razumevanje. Razumem, da prebivalstvo Poljske ali Estonije prav po osvoboditvi iz sovjetskega objema sili v Nato. To je sicer razumljivo, a skrajno kratkovidno. Mislim, da je naloga zahodne Evrope, da začne to pravno delo in da za to idejo pridobi tudi nekdanje podvržene države Sovjetske zveze.

Če kljub temu pride do razširitve Nata, kar se bo verjetno zgodilo, kje v tem vidi vlogo nevtralne Avstrije?

Mislim, da ima avstrijska nevtralnost v glavnem tri naloge. Prva je v etničnih in nacionalističnih konfliktih regije, bodisi med Slovaško in Madžarsko,

bodisi v Bosni in na Hrvaškem z vsemi tamkajšnjimi manjšinskimi problemi.

Druga naloga je pri razvijanju kolektivnega varnostnega sistema z vključevanjem Rusije, pri čemer je nevtralnost pomembna drža. V EU se varnostna politika razvija soglasno. To pomeni, da ima Avstrija pravico veta in lahko bistveno vpliva na odločitev Evrope med vojaškim paktom in kolektivnim varnostnim sistemom.

Tretje področje pa je konflikt med severom in jugom, v katerem je že Bruno Kreisky definiral nevtralnost in v katerem Nato ni nič drugega kot stražar industrijskega severa proti jugu.

Kaj pa razširitev EU? Kdaj mislite, da bo prišlo do nje?

Mislim, da se ta za zdaj odlaga in da, seveda iz gospodarskih razlogov, ni velike pripravljenosti zanjo. Vedno znova se čudim, kako v evropskem parlamentu, a tudi pri institucijah EU, kot so komisija in svet, ravna z delegacijami iz teh držav, ko jim obljublajo vse mogoče. Za tem pa ne vidim prav nobene politične priprave, nobene politične strategije in prave prioritete, da bi se tako pomembne teme zares lotili. Če, recimo, hočemo pospeševati pravno delo z Rusijo, moramo tem državam vsekakor nuditi neko varnost. Zato mislim, da bi pristop k EU lahko mnogo tega sprostil. To se pravi, da bi z razširitvijo EU postalo stremenje po razširitvi Nata na mnogih področjih odvečno. To bi seveda pospeševalo tudi socialno, demokratično in gospodarsko integracijo teh držav. Vendar po raznih evropskih centrih spet straši diskusija, kje so meje Evrope. Ta diskusija me dela nervoznega – tu so katoliške meje, meje proti pravoslavnemu svetu, proti muslimanom ali kako se vse te meje že imenujejo.

Drugo je, da srednje in vzhodnoevropska integracija zahteva solidarnostne prispevke. Brez tega ne bo šlo. In če zdaj spet zapademo v amerikanizirano obliko gospodarstva, bomo zadušili pripravljenost, da bi svoje prispevali k združitvi Evrope. To je tragedija, ki se dogaja, da postaja Evropa nesposobna ukrepanja, kar se tiče njene zgodovinske naloge, ker krepki notranjo socialno negotovost in socialni nemir. Prepričan sem, da bi za velike, zgodovinske projekte lahko vneli uvidenost in navdušenje, če bi jih ljudem kot velike zgodovinske naloge na pragu novega tisočletja razložili z mirovnopolitično dimenzijo, ki jo imajo.

Namesto integracije se trenutno npr. avstrijsko-slovenska meja po Schengenskem sporazumu še bolj utrjuje.

To je nezaslišno. In v tem je bila tudi naša kritika, da EU sledi politiki, ki Evropo bolj deli, kot pa združuje: utrditve zunanjih meja, begunska politika, valutna unija, ki prav tako gradi nove bariere, članstvo v Natu, ki gradi nove finančne pregrade – le kako naj nove države razvijejo socialne sisteme, če morajo ogromne milijarde izdati za oborožitev? Schengen je eden teh instrumentov razcepitvene politike. Da se morda gradi ne železna, ampak elektronska zavesa, ki je dosti gostejša, je težek prestop proti evropski ideji. Bojim se le, da bo ta meja, ko bo enkrat izgrajena, dolgo obstajala.

Ali kljub temu vidite kako perspektivo za južnokoroško gospodarstvo?

Južnokoroško gospodarstvo bo imelo kar dva problema. Po eni strani to zapiranje proti Sloveniji, po drugi strani pa, če bi Italija ostala izključena iz monetarne unije. Potem bo to postalo za južnokoroški prostor zelo tesno.

V drugem polletju leta 1998 bo Avstrija predsedovala svetu EU. Kaj naj bi po vašem mnenju v tem času vnesla kot težišče v evropsko politiko?

Obstajajo veliki izzivi: vseevropska združitve, tudi z mirovnim in varnostnim konceptom, gradnja demokratične in socialne ureditve v Evropi. To so naloge, za katere gre. In v tem vseevropskem združevanju mora priti do razširitve proti vzhodu. Postati mora jasno, da poglobitev povezovanja znotraj EU zvišuje bariere za pristop. Če hiša Evropa gradi moč skupno, morajo ta ljudstva imeti možnost soodločanja, morajo biti sprejeta vanjo zdaj, da lahko gradnjo sooblikujejo, sicer lahko potem v zgotovljeni hiši soodločajo le še o hišnem redu. To pomeni, da je vse skupaj tudi hegemonialen projekt zahodne Evrope, ki želi odločati, kakšna bo ta Evropa. In potem rečejo, če boste dovolj bogati, lahko najamete sobo pri nas. To ne more biti ideja vseevropske integracije. Slovenija, Poljska, Madžarska, to so stare evropske kulture, ki imajo pravico do tega, da hiša Evropa izraža tudi njihovo predstavo o arhitekturi in o skupnosti.

Nazadnje še vprašanje o Vas: po časopisu News ste edini neoporečni glavni kandidat, ki ga cenijo tudi druge stranke. Kako bi se ocenili sami?

Kot človek, ki opazuje razvoj Evropske unije zelo zelo kritično, in to zato, ker je strasten Evropejec.

Hvala za pogovor.

»Težave imamo predvsem s Hrvati«

Pred pristopom k EU je bilo slišati mnogo pozitivnih gesel, ki naj bi prebivalstvo navdušila za evropsko integracijo. Danes so ta gesla večinoma pozabljena in zdi se, da je EU ostala le še unija velikih, gospodarsko močnih. Je ta ocena pravilna?

To vidim nekoliko drugače, čeprav je res, da je vprašanje gospodarske integracije seveda na prioritetni listi čisto zgoraj. Zato pravim, da je evropska integracija liberalen projekt. Vendar ne smemo obviseti pri skupnem trgu in njegovih konsekvencah. Ne smemo gledati na EU le kot na gospodarsko zvezo, zaradi tega zahtevamo evropsko ustavo, ki naj obsega katalog temeljnih človekovih pravic z možnostjo za občane, da svojo pravico uveljavijo pri evropskem sodišču.

Druga točka, ki jo zahtevamo, je evropsko manjšinsko pravo s pravico kolektivnega uveljavljanja. Tu vidim ogromne težave predvsem pri večjih državah, ki nočejo opustiti svoje predstave o nacionalni državi z asimilacijskimi težavami. Problem pa je tudi v tem – in to specifično v Avstriji – da je treba razčistiti, kdo je legitimiran tožiti v imenu manjšine. Specifično avstrijski problem zato, ker npr. pri južnih Tirolcih tega vprašanja ni, v Avstriji pa imamo težave predvsem s Hrvati, s Slovenci manj.

Tretja stopnja naj bi bila razdelitev kompetenc med evropsko ravno in posameznimi državami. K temu pride parlamentarizacija unije ter reforma njenih institucij.

Z glavnim kandidatom Liberalnega foruma pri volitvah v evropski parlament Friedhelmom

Frischenschlagerjem se je pogovarjal Joži Wutte.

Friedhelm Frischenschlager – kandidat LIF za Evropski parlament

Pomembno je razen tega, da se formulira pravica evropskih držav do pristopa, seveda pod določenimi pogoji – gospodarskimi in demokratično političnimi; da torej pristop ne bi bila milost trenutnih članic, temveč zajamčena pravica vseh evropskih držav.

Zadnja velika naloga, ki bi jo rad omenil, pa je skupna zunanja in varnostna politika.

Da se vrnemo h gospodarski politiki: ali ne vidite nevarnosti, da bi preveč liberalna gospodarska politika na evropski ravni lahko še krepiła nacionalne sile, kar bi v skrajnem primeru celo lahko privedlo do razpada EU?

To je pomembna tema in bi morala biti po mojem v središču predvolilnega boja. Toda na tem področju se uganjajo velike neumnosti. SPÖ in zlasti Zeleni agitirajo za socialno unijo na evropski ravni. To je nesporazum ali pa celo namerno zavajanje. Zaposlovalna in socialna politika je čisto jasno stvar posameznih držav in teža je Avstrija. Za zmanjšanje brezposelnosti je nujno potrebna liberalizacija gospodarstva v Avstriji sami, saj smo precej v zaostanku.

Druga stvar pa je zahteva po enotnih socialnih standardih v EU. To bi pomenilo, da bi se države, kot je npr. Italija, znašle v precejšnjih težavah,

saj bi se tam čez noč podražila delovna mesta in italijansko gospodarstvo tega ne bi zmoglo plačati. Posledica bi bila zmanjšanje produktivnosti in s tem povečanje števila brezposelnih. Temu bi se izognili le, če bi bogatejše države plačale več in bi se tako razlika neto plačevalci in neto prejemniki še povečala. Konkretno to pomeni, da bi bili Avstrijci še bolj obremenjeni, česar pa v predvolilnem boju nihče ne pove.

Zadnje mesece imamo v Avstriji precej absurdno debato o skupnem evropskem varnostnem sistemu oz. o nevtralnosti. Kakšne so vaše predstave o prihodnosti varnostnega sistema v Evropi?

Gre za skupno zunanjo in varnostno politiko EU, pri čemer je zunanja politika zavestno na prvem mestu, kajti zunanjepolitično je EU še popolnoma nepomembna, kar je treba spremeniti v interesu demokratičnega stanja, v interesu samoodločbe, v interesu strukturalnih reform preko meje EU glede na gospodarski, socialni in ekološki razvoj.

Nujno bi bilo treba skleniti varnostno pogodbo z Rusijo. Lotiti se je treba konfliktov, ki obstajajo od Baltika tja do Kavkaza. In mi smo mnenja, da mora Avstrija pri tem aktivno sodelovati.

Kar me moti, je poskus obdržati nevtralnost, ki pa ob realni politiki, ki čisto jasno vodi v kolektivni varnostni sistem, izgubi vsako vsebino in

ostane le še prazna beseda. Saj že spet ne gre za nič drugega kot za načrtno zavajanje prebivalstva, kot smo ga doživeli pred pristopom k EU. Takrat sta vladni stranki zatrjevali, da gremo kot nevtralna država v EU, danes pa Schüssel trdi, da je bilo vedno jasno, da v EU nevtralnost ne more obstajati.

Kaj pa vojaški del varnostnega sistema?

Mi smo se jasno opredelili za solidarnost, t. j. kolektivni sistem, ki pa naj se ne bi imenoval Nato, temveč naj bo evropski sistem. Prepričan sem, da so evropske države v stanju, zgraditi vojaški sistem, ki ne bo odvisen od Amerike in njenih lastnih interesov. Ti nedvomno določajo politiko Nata. Treba si je samo ogledati Balkan, kjer se je šele tedaj nekaj premaknilo, ko so to hoteli Američani. In ravno iz te situacije moramo priti.

Za nevtralnost torej ne vidite nobene možnosti več?

Tako neumen pa res ne more biti nihče, da bi mislil, da nevtralna Avstrija v teh okoliščinah lahko igra kako aktivno vlogo, ki bi vrhu tega tudi še zbuja pozornost. Pri tem se vedno spet omenja Kreiskega, a ne smemo pozabiti, da njegove zunanje politične akcije niso bile avstrijske akcije, temveč akcije socialistične internacionale na osi Palme – Brandt – Kreisky.

Hvala za pogovor.

SPOJITEV POSOJILNIC

Posojilnica Bank Borovlje sedaj večja

V četrtek, 26. septembra 1996, je bil v kletnih prostorih Posojilnice Bank Borovlje pomemben in zgodovinski spojitveni občni zbor, na katerem so Boroveljčani prevzeli celovsko posojilnico, ki je nepovratno zašla v težave in zato izgubila svojo samostojnost.

Prevzem celovške Posojilnice Bank so si pri boroveljski posojilnici dobro premislili in temu primerno vestno so preverili vse okoliščine, predvsem pa dodatne naloge, ki jih čakajo, preden so storili odločilni korak spojitve in prevzema.

Spojitveni občni zbor pa je bil tudi primerna priložnost za pregled nad dosedanjim poslovanjem in delovanjem boroveljske Posojilnice Bank od zadnjega občnega zbora dalje.

Predsednik upravnega odbora Franc Wutti je v svojem poročilu naglasil, da bo posojilnica nudila svoje prostore in usluge tudi deželni razstavi oziroma prosvetnemu društvu »Borovlje« in občini. Zadovoljivo se razvijajo domači in

Občni zbor Posojilnice Bank Borovlje je potekal v duhu odgovornosti in pripravljenosti za prevzem novih nalog. Na sliki: predsedstvo zbora

mednarodni poslovni stiki, med drugim s slovenskimi in hrvaškimi bankami.

Seveda pa je bilo predsednikovo poročilo v pretežni meri namenjeno vzroku občnega zbora – spojitvi s celovško posojilnico, kjer so večletne malverzacije posloводства povzročile škodo v višini 114 milijonov šilingov. Škodo je v celoti pokrila solidarnostni sklad posojilnic in Zadrugne zveze. Izhajajoč iz

globoke resnice, da so zadrugni problemi skupni problemi, je Posojilnica Bank Borovlje vse od odkritja škandala dalje Posojilnici Bank Celovec nudila vso strokovno pomoč in ji je skupaj s strokovnjaki Zadrugne zveze in drugih posojilnic v razmeroma kratkem času uspelo dobiti celovit pregled nad obsegom škode in tako začeti s sanacijskimi ukrepi. Spojitev celovške posojilnice z boroveljsko je bila

tako rekoč najbolj logična in primerna posledica razvoja.

Iz poročil predsednika nadzornega odbora Melhiorja Verdela, višjega revizorja Franca Kristofa in poslovodij Traudi Kraxner in Franca Kelicha je bilo razvidno, da je bilančna vsota Posojilnice Bank Borovlje v letu 1995 narasla za 24 milijonov ali 5,4 odstotka na 476 milijonov šilingov, da pa bojo sedaj po celovski aferi in prevzemu te posojilnice potrebni dodatni napor in preudarni poslovni koraki za pozitivno poslovanje tega bančnega zavoda. Vendar nihče ne dvomi, da bojo Borovljanci tudi v težjih okoliščinah uspeli in v polnem obsegu izpolnili zaupanje in pričakovanja.

Po prečitaniu spojitvene pogodbe, ki sta jo odbora obeh posojilnic že poprej odobrila, so udeleženci občnega zbora večinsko sprejeli sklep o spojitvi obeh. Kot zastopnika celovške posojilnice sta bila v nadzorni odbor Posojilnice Bank Borovlje sprejeta Danilo Prušnik in

Marko Sommeregger. Podpredsednik Zadrugne zveze Villi Moschitz je Borovljancem čestital za samozavestno in odgovorno odločitev, ki je docela v smislu sprejemanja evropskih izzivov in krepitev mednarodnega sodelovanja. Moschitz je pozval k budnosti pri izpolnjevanju funkcij ter h krativnosti pri usmerjanju gospodarskih dejavnosti ter dejal, da se je treba učiti iz napak preteklosti.

Zadnji predsednik upravnega odbora Posojilnice Bank Celovec dipl. trg. Franc Brežjak pa je s pogledom na prihodnji evropski razvoj tržišča in bančništva pravilno ugotovil, da to ni prva in ne zadnja spojitve med slovenskimi posojilnicami in so torej Borovlje tudi na tem področju prevzele vzorniško funkcijo. Tudi zato je odgovornim pri Posojilnici Bank Borovlje čestital.

Občni zbor, potekal je na visoki profesionalni ravni, je popestril ženski zbor »Klapa« z Reke na Hrvaškem.

Franck Wakounig

PREMIERA DVEH FILMOV

»V upanju, da bo delo rodilo sadove ...«

Kaj muči današnjo mladino? Je res tako vase zagledana, da ne vidi ničesar razen game-boys in McDonaldsa? Seveda ni res, še nobena mladina v nobeni generaciji ni bila taka.

Prejšnji teden so v nabito polni dvorani Mladinskega doma v Celovcu mladi predstavili svoji dve najnovejši stvaritvi: dva kratka filma a) režiserke Nine Sajko, 24-letne absolventke graške univerze in absolventke Zvezne gimnazije za Slovence in b) 15-letne scenaristke Andrine Mračnikar. Ne moremo jasno tudi ne mimo snemalca Mihe Dolinška, ki je hkrati tudi duša, motor, mentor in vodja skupine okoli »filma mladje«.

Prvi film – »Ledena doba« – traja manj kot deset minut, njegova moč je slika, vizualen prikaz stiske begunca, tujca, ki je na begu tudi v ah tako varni državi, kot je naša. Mladenič, ki ga obdajajo zidovi, ki išče izhoda, ki je ogrožen in odveč. V grozljivi realnosti se prepletajo spomini na nekaj lepega, na ljubezen dekleta, s travmo smrtnega strahu. Navidezno varen pred fizičnim nasiljem se kaj kmalu znajde v bolnišnici. Pretepli so ga zagovorniki »Ausländer-mentale«. Opevana za-

Nadja Žele je igrala glavno vlogo v filmu »Bo bilo«

hodna demokracija ga ne ščiti. Zdaj greš lahko domov – tako se konča pesmistično sporočilo.

»Bo bilo – Es wird gewesen sein« simbolizira že z naslovom brezčasnost tematike. Po eni strani tipična eksistencialna zbežnost mladostnika / mladostnice, po drugi pa prenosljiva na vsakega posameznika, tudi odraslega, če zamenjamo pač zunanje okoliščine. Postane deklet žrtev svoje neprilagodljivosti ali plehkosti okolja, žrtev svojih visoko postavljenih življenjskih maksim ali nesposobnosti, da bi akceptirala svet, v kakršnem moramo živeti ...? Odgovora ni,

spiral se vrti, izmenjavajo se prizori, polni optimizma, s prizori življenjskega obupa. Kdo ne pozna takih življenjskih stisk? Okolica sodi površno, vsakdo ve »potem« za pravilno rešitev.

Miha Dolinšek na vprašanje, zakaj je filmsko delo z mladino zanj tako pomembno:

»Z mladino snemam že vrsto let, v upanju, da bo delo rodilo sadove in da bo iz teh vrst tu in tam prišel kak profesionalac. Štefan Hafner na primer, ki je sodeloval pri tej skupini, že študira na Dunaju na filmski akademiji in je tam gotovo med najboljšimi. Seveda je pomembno

predvsem, da približam mladini ta relativno nov medij, kakršen je film, in da spoznajo možnosti, ki jih imajo z njim.«

Je bilo kaj težav zato, ker so sodelavci tako mladi?

Kje pa, vsi so radi in navdušeno sodelovali. Včasih je bila že malo »trda«, ker so se morali odpovedati tej ali oni zabavi, a resnejših problemov ni bilo. Rad pa bi poudaril izjemno podporo in sodelovanje staršev, ki so bili vsi veseli, da njihovi otroci tako navdušeno delajo. V preteklosti je bilo več problemov z različnimi vzgojitelji.

Kakšne načrte pa imaš za bodočnost?

Posvetiti se nameravam učenju angleščine in dodatnemu šolanju, zato odhajam za nekaj časa v Ameriko, točneje v San Francisco.

Torej bo tačas »film mladje« zaspal?

Ne vem, morda pa bo le kdo prijel stvar v roke. So ljudje, ki imajo izkušnje s filmanjem, prišli so vsi iz skupine »filma mladje«. Nekaj jih danes najdemo tudi pri snemalnih ekipah ORF. SW

Miro Kernjak – sedemdesetletnik

Pred nedavnim je pri Filiju na Trebinji pri Sentilju praznoval Miro Kernjak svojo sedemdesetletnico. Slavljenec se je rodil 11. septembra 1926 kot najstarejši od treh otrok v znani glasbeni družini Pavla Kernjaka, in sam je v svojem življenju odmeril in namenil glasbi precejšen del časa in prizadevanj. Znan je po njegovih skladbah, med drugim »Je na Drvc' m'hva« in »Spomini«, veliko zaslug pa si je za zborovsko dejavnost in ubrano petje pridobil kot vodja mešanega pevskega zbora »Mojcey« in šentiljskega cerkvenega zbora. Ljubezen do glasbe je vsadil tudi svojim otrokom, sin Toni se že uveljavlja kot pianist. Po poklicu pa je Miro Kernjak kmet in skupaj z ženo Cilko sta podjetno in samozavestno vztrajala na domači grudi in veliki družini nudila primerno izobrazbo in srčno kulturo ter jo vzgojila v zavedne in delavne člane naše narodne skupnosti. Čestitkam ob 70-letnici se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

KLASIČNI KONCERTI

Ponudba dobro sprejeta

Mičiko Kobajaši je pela v Borovljah

Zelo uspeli so klasični koncerti, ki jih je v sodelovanju s krajevnimi društvi SPD »Rož«, »Borovlje«, »Zila« in KPD »Šmihel« pred nedavnim ljubiteljem klasične glasbe ponudila Slovenska prosvetna zveza. Koncerti so že lani naleteli na zelo dober odmev.

Posebnost oz. lastnost teh koncertov je, da nastopajo in svetovno klasično glasbo izvajajo domači umetniki, ki so deloma že absolventi glasbene šole, vsi pa so poklicno najtežje povezani z muzo glasbe.

Stalni nastopajoči so bili pianistka Andreja Wuzella-Močilnik, kitarist Janez Gregorič in flavtist Kristijan Filipič, v Borovljah pa so program popestrili japonska pevka Mičiko

Kobajaši in flavtist Roman Verdel, oba pa je spremljal pianist Bruno Petrischek.

Repertoar je obsegal Mozarta, Rahmaninova, Chopina, Schumanna, Straussa, Piazzollo, Brouwera, Carlevaroja ter Faurerja in Boehma. Kobajašijeva pa je občinstvo navdušila tudi s šopkom japonskih narodnih, ki jih je izvedla v kimonu.

Klasični koncerti niso bili le velik užitek in doživetje za poslušalce, ampak so tudi ena od redkih priložnosti za izvajalce, da nastopajo na južnokoroških odrih in tako krepijo vez z občinstvom. Zato velja Slovenski prosvetni vezi in soudeležnim društvom za pobudo vsa pohvala.

Franc Wakounig

MONODRAMA V K&K

Velika maša za malega človeka

Monodrama nemškega dramatika Wilhelma Reicha v odličnem prevodu Jaroslava Novaka je preteklo soboto zvečer navdušila sicer pičlo število gledalcev v šentjanskem k&k centru. Nasula nam je toliko življenjskih resnic, da smo komajda sproti dojemali njihovo globoko vsebino. Tekst je sicer težak, na določenih mestih je potrebno boljše poznavanje avtorja in njegove stiske v času pisanja, predvsem pa čas nastajanja drame, kljub temu pa so njegove resnice večne. Mali človek, največkrat si sam kriv za svojo usodo, saj vanjo s svojim vedenjem in dejanji prav siliš! bi bila ena od izpovedi monodrame. Zakaj pa nekritično tuliš z volkovi, zakaj nisi raje vsaj tiho? Dovolil si, da so ti tvojo osebno svobodo vzeli in jo zamenjali s srečo naroda, saj tuliš Heil Hitler, ein Volk, ein Führer, svojo srečo si podredil nacionalnim stremljenjem naroda! Še precej več je podobnih izpovedi, ki malemu človeku lahko upravičeno razjedajo dušo. Reich ob zaključku malega človeka vendar nekoliko razbremeni, ko mu pravi, da je ob svojem obrtniškem delu, ko orje in seje, ko spoznava lepoto, ko je

njegova duša mila in čista kot srnina v naravi v bistvu velik.

Wilhelm Reich je bil Žid, komunist in psihoanalitik, sodobnik znamenitega Freuda. Sprva je tesno sodeloval z njim, pozneje pa je podvomil v njegovo psihoanalizo in krenil po svoji poti. Prav na področju njegovih stališč do seksualnosti je naletel na največ ovir, ob

Hitlerjevem prihodu na oblast pa je moral emigrirati. Najprej na Dansko in nato v Združene države. Umrl je leta 1957 v zaporu po osmih mesecih prestajanja kazni.

Monodrama »Govor malemu človeku« je avtorjevo zadnje delo. Pred tem je napisal že Funkcijo orgazma, Analizo značaja, Spolno revolucijo in

Masovno psihologijo nacizma. Prav v »Govoru« pa se v največji meri pokažejo značilne poteze avtorjeve biografije.

Predstavo je v produkciji ptujskega gledališča odlično zaigral Vlado Novak. Prepričljiv je bil v vsem igralskem spektru, od govora, mimike, kretenj, igre telesa do interpretacije. Več kot uro dolg monolog je znal spretno spremeniti v molčeči dialog z občinstvom. Nikomur ni bilo dolgčas.

K uspehu predstave so prispevali še dramaturginja Mina Špela Špančič, kostumografka Gordana Gašperin, lektor Arko in režiser Samo Strelec, toda teh občinstvo ni ne videlo ne slišalo. V predstavi smo bili on – Vlado Novak – in mi – mali-veliki ljudje. **Jože Rovšek**

Mojster igre Vlado Novak

RASZTAVA NA DUNAJU

Druga stran

Anne Zauner, Erwin Köstler, vodja založbe Haymon, Gerhard Rühm

Triindvajsetim avstrijskim umetnikom 20. stoletja je namenjena razstava, ki je bila odprta predpretekli četrtek v Literaturhausu na Dunaju. Skupno jim je, da so prikazani iz nenavadne perspektive: komponist Arnold Schönberg kot slikar; slikar Egon Schiele kot pesnik; Alfred Kubin kot pisatelj. Vključen je tudi koroški umetnik, slikar in pesnik Gustav Januš.

Razstava »Die andere Seite«/Druga stran – je osredotočena na ustvarjanje umetnikov, ki v svojem delu na razne načine presegajo meje med umetnostmi. V okviru odprtja razstave je Gerhard Rühm predstavil nekaj primerov, kako sam povezuje različne medije, ki se v bistvu

stalno med sabo prepletajo. Slika, zvok in tekst se zlijejo v nekaj novega, meje izginejo in se lahko znova vzpostavijo. Raznolikost in skrajnost pristopov je bila odločilna za izbor umetnikov. Rezultat je široko in napeto polje enkratne in presenetljive umetniške artikulacije.

Razstava, ki sta jo pripravila Anne Zauner in Erwin Köstler po nalogu zveznega ministrstva za zunanje zadeve, prikazuje 23 možnosti povezav na mejah med umetnostmi in se skuša približati fenomenu, zakaj in kako avstrijski umetniki tega stoletja uporabljajo različne medije in prehajajo iz ene umetniške discipline v drugo ali tretjo. Kot na primer Gustav

Januš, ki v liriki ne more stoodstotno opisati svojih barv in oblik in to lahko stori samo s pomočjo likovnih oblik. Zanj sta beseda in slika osnovni sredstvi izražanja, ki se medseboj dopolnjujeta. Posamezni umetniki so predstavljeni po alfabetskem redu, od a – kot multimedialni umetnik Christian Ludwig Attersee – do w, kot pisatelj Karl Heinrich Waggerl, ki si je iz veselja do rokodelstva svojo pisalno mizo stesal sam in se na drugi strani sam gol umetnostno fotografiral.

Za nekatere umetnike je kombinacija posameznih zvrsti del programatičnega iskanja in preizkušanja, za druge enkratni izlet na druga področja umetnosti. Tako je pesnik Georg Trakl ustvaril samo eno sliko tik pred smrtjo in Egon Schiele je le okoli leta 1910 napisal nekaj pesmi.

Razstava je urejena po načinu kolaže, pri čemer je beseda prepuščena v glavnem avtorjem samim. Tako se prikazuje umetnost kot mnogoplastna aktivnost ustvarjalnih posameznikov in tudi kot neomejena, za vsakega odprta praksa.

Razstava je na ogled še do 31. oktobra 1996, potem se bo preselila v New York, Pariz in v Nemčijo.

Ob razstavi je izšla bogato opremljena knjiga: Die andere Seite. Bild•Klang•Text. Grenzgänge in der österreichischen Kunst des 20. Jahrhunderts. Hrsg. von Anne Zauner, Erwin Köstler. Innsbruck: Haymon-Verlag. Obsega 308 strani in stane 690 šilingov.

A. L.

Umrli akademik Anton Trstenjak

V Ljubljani je v nedeljo v svojem 91. letu življenja umrl starosta slovenskih psihologov, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, duhovnik in profesor teologije in filozofije prof. dr. Anton Trstenjak.

Profesor Trstenjak je bil zelo poznan tudi med koroškimi Slovenci, saj se je večkrat odzval vabilu in predaval v Katoškem domu prosvete v Tinnjah, obenem pa je bil moralna avtoriteta za ves slovenski kulturni in duhovni prostor.

Bil je zelo ustvarjalen in tako tudi avtor številnih knjig in razprav. V svetovnem merilu je bil priznan kot utemelji-

telj psihologije barv, sicer pa so med njegovimi petdesetimi izdanimi knjigami najbolj znane Psihologija dela, Psihologija umetniškega ustvarjanja, Oris sodobne psihologije, Človek in barve, Psihologija ustvarjalnosti in nazadnje Misli o slovenskem človeku.

Častni odbor za slovo od dr. Trstenjaka je pripravil obširno in častno slovo. Ljubljansko slovo je bilo v torek na Plečnikovih Žalah, v sredo je bila v ljubljanski stolnici maša zadušnica, pogreb pokojnika pa bo v petek, 4. oktobra, ob pol treh v cerkvi sv. Petra v rojstni Gornji Radgoni.

V šentjanškem k & K entru so brali bosanski avtorji iz svojih del. Bil je večer predvsem za sladokusce, ki znajo ceniti poezijo in ki so še po branju intenzivno diskutirali z umetniki.

MEDNARODNI INTERKULTURNI GLEDALIŠKI FESTIVAL NA DUNAJU

Pester spored, slab odziv

V času od 16. do 18. septembra je potekal v Ensemble Theatru na dunajskem Petersplatzu Mednarodni interkulturalni festival, ki sta ga v sodelovanju z gledališčem prirejali Initiative Minderheiten in Arche – Plattform für interkulturelle Projekte. V teh dveh tednih so organizatorji – za koncept je bila odgovorna predsednica Initiative Minderheiten Ursula Hemetek – nudili prijateljem gledališča kar nekaj napetih mednarodnih in avstrijskih produkcij zadnjega časa, ki so se vse ukvarjale s tematiko izključevanja. Vendar tako po umetniških zasnovah kot tudi po starosti in profesionalnosti izvajajočih so se predstave med seboj bistveno razlikovale: od pantomime do muzikala, od profesionalnih gledaliških igralcev do angažiranih mladinskih skupin je segal spekter. Žal se je vabilu k predstavam odzvalo le malo ljudi, česar si izvajajoči nikakor niso zaslužili.

Ogledal sem si dve predstavi, obe s področja nekdanje Jugoslavije, in sicer plesno predstavo Pax Bosnensis mostarskega Teatra Mladih in Tetovi-

rime vogja (Tetovirane duše) romskega gledališča Pralipe iz Skopja.

Factum fieri infectum non potest

S tem latinskim izrekom, ki pomeni toliko kot »Storjeno ne more postati nestorjeno«, lahko najboljše orišemo izhodišče predstave Pax Bosnensis, vprašanje je le, kako s temi dejstvi živeti. Naslov predstave je seveda v drastičnem nasprotju z resničnostjo v domovini mladih igralcev (predstava je doživela krstno uprizoritev leta 1992 sredi vojnih grozot).

Pax Bosnensis je zgodba o življenju v Bosni in o strahotah vojnega vsakdana. V 29 kratkih, hitro sledečih se scenah igralci upodabljajo svoja doživljanja, svoje misli o zločinah, ki so jim bili priče. Scene so polne nasilja, ki je včasih upodobljeno že preveč nabito in celo klišejsko – ali pa se je to zdelo le meni, ki sem prenasiten s televizijskimi slikami o vojnih zločinah in sem v teku vojne že toliko otopel, da se ne morem več vživeti v prizadeto, razočarano dušo mladega Mostarčana,

ki pa je kljub vsemu poln upanja in vere v boljši jutri.

Mostarski Teatar Mladih obstaja od leta 1974 in kljub temu, da je bilo njihovo gledališče v vojni uničeno, je angažirani mladi skupini uspelo nadaljevati s svojim delom tudi v težkih vojnih okoliščinah. Kot Feniks se je vedno spet pobral iz sive resničnosti in si upal sanjati. Tako tudi Prometej v predstavi vedno spet vstane, dokler nazadnje ne vseje zrnja in deli kruha. Pri tem pa izreče edine besede celotne predstave, povzete po napisu na stoletja starem bogomilskem nagrobniku, kjer poleg podobe človeka z navzven obrnjenimi dlanmi piše: »Te roke ti ukazujejo, da se ustaviš. Razmisli torej o svojih rokah.«

Bratstvo v eksilu

Pred 25 leti je v Šutki, romskem naselju v Skopju, kjer živi okoli 40.000 pripadnikov tega povsod zatiranega in preganjanega naroda, Rahim Burhan zbral skupino ljudi, ki so bili večči branja in pisanja, z zamisljijo, da bi ustanovil prvo romsko gledališče. Gnala ga je

želja po spoznavanju lastne kulture, a še bolj po umetniškem ustvarjanju v maternem jeziku, in to brez vseh folklorističnih klišejev. V teku let si je gledališče, imenovano Pralipe (bratstvo), ki ga še vedno vodi Burhan, ustvarilo ime na raznih festivalih v Jugoslaviji in v inozemstvu. Kljub temu v Skopju ni bilo deležno podpor. In ko je bila leta 1990 iz ekonomskih razlogov pred skorajšnjo ukinitvijo, ga je rešil Roberto Ciulli s tem, da je ansambel povabil v Theater an der Ruhr v Nemčijo, kjer je s podporo dežele našel novo umetniško domovino.

Igrajo izključno v jeziku romanes, vendar to za nekoga, ki jezika ne razume, ni noben problem, kajti v Burhanovem gledališču beseda ni glavni element, temveč je besedilo enakovredno z govorico telesa, dekoracijo, glasbo in kostumi. Zato je mogoče razumeti dogajanja tudi brez znanja jezika.

Pri predstavi »Tetovirime vogja« (Tetovirane duše) gre za delo makedonskega pisatelja Gorana Stefanovskega, ki obravnava socialno situacijo

makedonskih emigrantov na začetku 20. stoletja v ZDA. Vojdan, mlad etnolog, je dobil stipendijo za raziskovanje življenjskih navad makedonskih sodeželanov v emigraciji, vendar njegove raziskave niso le znanstvene narave, temveč išče pri tem tudi lastno zgodovino, saj se je pred leti izselil tudi njegov oče. V getoizirani družbi Makedoncev v ZDA pa izgubi občutek pripadnosti domovini in kljub močnemu domotožju ostane v Ameriki – s tetovirano dušo, kot vsi drugi.

V priredbi Burhana dobi predstava še dodatno dimenzijo – hrepenenje Romov po domovini, za katero ne vedo, kje je. In ta kam je tudi v prostoru, ko ob koncu stojijo Vojdan in njegovi rojaki s kovčki v rokah in s trupli prednikov, ki jih vzamejo iz hladilnikov, pripravljene za odhod v neznan. Kljub temu ne zmanjka optimizma, kajti tedaj vstane hromi stari, maha z berglami, kot bi letel, in reče: »Leti, nauči se leteti! – Ne boš mogel leteti. Toda, če imaš strast in ljubezen, bo letel kraj s tabo!«

jo

MIROVNI FORUM '96

2

Prekoračiti meje na Bližnjem vzhodu

Zaradi aktualnih političnih dogodkov na Bližnjem vzhodu bi, preden nadaljujem s člankom, rad predstavil moj osebni pogled na to situacijo. Ko sem na televizijski postaji CNN videl direktni prenos o spopodih med Palestinci in izraelsko vojsko, je bila moja prva skrb, kako gre mojim prijateljem, ki jih osebno poznam v Jeruzalemu, Ramalli in Nablusu. Hudo mi je bilo, ko sem zvedel, da je toliko žrtev in ranjenih. Z obžalovanjem opazujem sedanje dogodke, kajti med Palestinci in Izraelci še vedno prevladuje tako globoko sovraštvo, da je le težko razumljivo, kako se je ob teh dogodkih še mogoče pogajati in pogovarjati o miru. Občudujem Arafata, ki kljub vsemu ne obupa, čeprav ve, da je situacija tako kritična, da lahko ustavi celotni mirovni proces. Edino, kar Palestinci ne smejo, je povsem obupati, ker, če se situacija še poslabša, so njihovi izgledi zelo slabi in Izrael bi spet sedel na daljši veji.

Da ne bi pregloboko razglabljal o aktualni situaciji, bom raje nadaljeval s poročilom o naši mirovni misiji na Bližnjem vzhodu.

V četrtek, 5. septembra, se je celotna delegacija našega foruma odpravila iz Eilatha z avtobusi na mejo z Jordanijo. Na izraelski strani smo morali iz avtobusov in peš z vso prtljago na drugo stran v Jordanijo, kjer so nas že čakali jordanški avtobusi. Na izraelski strani smo poprej predali mozaik v podporo miru in skupnega sožitja med narodi. Komaj smo prispeli na drugo stran, so se jordanški udeleženci naše delegacije neverjetno veselili, kajti spet so prispeli v svojo ljubljeno deželo. Izraelci pa niso bili bogve kako veseli, kajti oni so prvič prekoračili mejo Jordanije. Morda so bili tako prevzeti od razpoloženja celotne delegacije, da niso mogli pokazati svojih občutkov. Tudi za nas Avstrijce je bil prestop nekaj nenavadnega, kajti nismo vedeli, kaj nas čaka v tej deželi. Bilo pa je enkratno, kajti vstopili smo v kulturo, katere prej nihče izmed nas še ni doživel. Bili smo seveda zelo radovedni.

Po programu v Jordaniji naj bi najprej obiskali beduine, se udeležili sprejema pri županu iz Aquabe, se srečali z mladino, spoznali tipično glasbo in kot višek bi si ogledali »Petro« – svetovno znano rožnordeče mesto beduinov sredi puščave. Beduini so tja prišli pred 3000 leti iz Severne Arabije in tam poiskali zatočišče, ki je bilo obdano z močnim naravnim zidovjem.

Beduini so nas najprej povabili v velike črne tabore, kjer so nas postregli s tipično kavo, ki je imela okus po močnih začimbah, kateri ni ugajal vsem, kajti bil je res svojevrsten. V beduinskem naselju je

Z obiska v Jordaniji. Drugi z leve avtor potopisa Christof Cesnovar

O prihodnosti, miru in sožitju odločajo politiki in oficirji

bilo tudi veliko kamel, na katerih smo lahko jahali, kar je zelo nenavadno, toda ko kamela stoji na vseh štirih, je zelo zanimivo. Beduini so nam tudi zaigrali tipično arabsko glasbo.

Po obisku pri njih smo imeli sprejem pri županu iz Aquabe, ki nam je na svoj način razložil, kaj misli o miru z Izraelci in o politični situaciji v Jordaniji. Njegovo mnenje o miru z Izraelom je takole: kot Jordanec mora priznati, da imajo Izraelci trenutno najmočnejšo vojsko in zato je dobro, da je Jordanija z njimi sklenila mir. Toda, če bo Jordanska vojska nekoč močnejša od izraelske, je jasno, da bo spet izbruhnila vojna. To županovo mnenje je pokazalo, da se Jordanci vendarle ukvarjajo z idejo, da bi nekega dne

uničili Izrael. Te izjave našim izraelskim prijateljem sploh niso bile po volji in so ga močno kritizirali. Župan pa je rekel: »Oprostite, to je moje osebno mnenje!« Pri tem sem spet začutil, kako globoko je še vedno sovraštvo med tema narodoma in da bo trajalo zelo dolgo, preden bodo takšni ljudje spremenili svoje mišljenje.

Med tem pa nikoli nismo pozabili na naš prvotni namen, da se intenzivno pogovarjamo z mladino o vseh njihovih problemih. Toda zanimanje jordanške mladine ni bilo bogve kako veliko – prav nasprotno kot v Izraelu – kajti, ko smo bili zmenjeni, da bi se srečali z mladimi, nekateri sploh niso prišli. Tako smo lahko govorili samo z majhno skupino desetih

Varnost in vojaška zaščita na vsakem koraku

ljudi, kateri pa niso prav vedeli, kaj bi počeli z nami. Vzroka, zakaj se znani niso pogovarjali, žal nismo zvedeli.

Nato smo bili povabljeni v neko kasarno, kjer smo z jordanškimi oficirji jedli najbolj znano nacionalno jed »mansaf«. To je pečeno jagnje na velikem pladnju z rižem in z jogurtovo omako. To pa ni bila edina posebnost – jesti smo namreč morali z rokami, kar namreč predpisuje njihova etiketa, kar nas je seveda presenetilo, pri tem pa smo se spet nekaj naučili o jordanški kulturi. Jagnje je bil izvrstno, ob tem pa tudi izkušnja jesti z roko, kar ni bilo tako lahko.

Po tem užitku pri jordanških oficirjih smo se šli kopat v naš hotel pri zunanji temperaturi 43 stopinj Celzija; taka vročina nas je spremljala na celotnem potovanju.

Pravzaprav pa smo že vsi čakali na zadnji dan našega bivanja v Jordaniji, namreč na ogled 3000 let starega puščavskega mesta Petra. Zaradi vročine smo se v nedeljo, 8. septembra, odpravili z avtobusi ob petih zjutraj iz Aquabe v Petro, ki je oddaljeno približno dvesto kilometrov. Mesto ni znano le iz filmov, kot na primer »Indiana Jones«, ampak velja tudi za eno najlepših mest ki so bila kdajkoli izklesana iz kamnja. Če hočeš priti do mesta samega moraš iti skozi ozko sotesko, ki je dolga nad dva kilometra, da končno prispeš do zakladnice, ki je svetovno znana in tudi upodobljena na številnih slikah. Prevzet sem bil nad krasotami te velikanke zakladnice. Za ogled celotnega mesta bi potrebovali več dni. Vtisi so bili enkratni. V tem mestu pa so še druge nepopisno lepe znamenitosti kot na primer amfiteater in katakombe rimskega izvora, v skale vklesana stanovanja in še mnogo drugega, vrednega obiska.

To so bili naši dnevi v Jordaniji. 8. septembra smo se odpravili v Betlehem – v palestinsko avtonomijo. Vsi smo

bili neverjetno srečni, da smo tja končno res prispeli, kajti Izraelci so se pritoževali, da tam niso dovolj varni pred napadi radikalnih Palestincev. Ta problem se je bil pojavil že v Eilathu, kjer je bil naš nadaljnji projekt ogrožen oziroma obsojen na neuspeh. Takrat so posredovali politiki, kot npr. avstrijski kancler Vranitky, izraelski premier Benjamin Netanyahu in poveljnik izraelske vojske. Izraelski politiki so jasno povedali, da gredo lahko njihovi mladi Izraelci v Palestinsko avtonomijo le na svojo lastno odgovornost. Nismo mogli razumeti, da imajo Izraelci tako malo zaupanja v Palestince. Priznati moram, da je bilo vzdušje med našimi delegacijami izvrstno, saj so se mladi Izraelci odločili, da gredo z nami, četudi niso imeli uradnega dovoljenja. Posledica tega je bila, da smo imeli v Betlehemu 24-urno vojaško zaščito od 30 do 40 vojakov. Kamorkoli smo šli, so za nas povsod zaprli ceste in nas neprekinjeno varovali.

Isti večer smo imeli sprejem pri županu Betlehema. Po dobrodošlici nam je razložil situacijo Palestincev, predvsem pa problem, da Izraelci še vedno niso izpolnili obljub. V Betlehemu smo se srečali z mladostniki, katerih starši so begunci. Edino, kar si ta mladina želi, je mir, da bi v lastni deželi končno lahko živeli brez strahu pred Izraelci.

V Betlehemu smo šli seveda tudi v cerkev, kjer se je rodil Jezus, ki je tako okrašena z zlatom, da smo se samo čudili. Žal smo bili tam spet samo en dan in le malo videli, a prepričan sem, da tam nismo bili zadnjič in da bomo lahko še več zvedeli o palestinski avtonomiji. Z obiskom v Betlehemu je bil naš projekt tako rekoč zaključen.

V teh desetih dneh smo si nabrali nekaj izkušenj, kako reševati zapletene, skoraj nerešljive probleme. Lahko trdim, da smo svoj cilj dosegli in politikom pokazali, da se je mladina pripravljena lotiti kakršnihkoli zapletenih situacij, ne da bi se posluževala nasilnih metod.

Delegacije so se prijateljsko razšle z namenom, da mladino tiste dežele, iz katere prihajamo, obvestimo o politični situaciji na Bližnjem vzhodu. Stanje zagotovo ni rožnato – posebno še spričo zadnjih dogodkov – vendar je zastavljeno pot treba nadaljevati v prepričanju, da je vedno mogoče priti do pozitivnih rešitev. Brez optimizma na svetu prav nič ne gre!

Velika zahvala gre Bruno-Kreisky-Forum, ki je vse to omogočil. Prepričan sem, da bom lahko tudi prihodnje leto poročal o našem ponovnem srečanju s prijatelji z Bližnjega vzhoda.

Christof Cesnovar

PORTRET MIHE HAFNERJA

«Igral sem nad 40 glavnih vlog»

Kdo ga ne pozna, Miho Hafnerja iz Šentjanža v Rožu, enako ali celo bolj znanega tudi pod imenom »Seki«? Prejšnji petek si je čil in zdrav, delaven, poln optimizma in podjetnosti ob praznovanju 60-letnice naložil na ramena že sedmi križ. Miha Hafner je eden od tistih občanov, ki svojih sposobnosti niso skrivali in jih ne skrivajo za zapečkom, ampak jih postavljajo v službo družbe, najsi bo to kot član krajevnega Slovenskega prosvetnega društva in kot eden njegovih najbolj karakternih igralcev, kot zadružnik in dolgoletni odbornik domače posojilnice, kot gasilec, kot vodilni funkcionar pri vaškem športnem društvu, kot svoječasi sodelavec farne mladine, danes pa kot mežnar šentjanške farne cerkve, ter kot zaupnik socialdemokratskega političnega gibanja. Morda bo kdo sedaj pomislil na fenomen »multifunkcionarja«, kaj veš? A resnici na ljubo je treba povedati, da je Miha Hafner te funkcije, te zadolžitve izvrševal in jih še opravlja brezplačno, za »boglonaj« in da iz njih nikoli ni vlekel materialnih koristi. Da je bil ob vsem tem priznan puškarski (pilijski) mojster in si je v Šentjanžu ustvaril družino ter prijeten dom, naj samo zaozkroži njegovo podobo. Za vse delovanje v prid skupnosti je Miha Hafner postal častni občan trške občine Bistrica v Rožu. Z njim se je pogovarjal Franc Wakounig.

Kako ste dobili ime »Seki«?

Leta 1959 smo v Šentjanžu na temeljih Fizikturnega društva ustanovili nogometno moštvo, pri katerem sem še igral, hkrati pa sem bil tudi sekcijski vodja, po domače Seki. Po drugi strani pa je brat nekdanjega nogometaša Helmuta Senekowitscha poročen z mojo sestrično, tako da se me je ime Seki prijelo tudi po tej plati. Poleg sekcijkega vodje sem bil in sem še tudi tajnik Športnega društva Šentjanž.

Šentjanški nogometaši ste bili svojčas sicer zelo dobri in močni, vzpon v višje razrede pa vam je bil zabranjen. Kako to?

Štirikrat smo bili viceprvak. Šentjanško nogometno moštvo je bilo dejansko vaško moštvo, čigar ustanovitelji so bili vaški puebi. Na primer Tišlarjevi fantje, Mihi Gabrijel, Hanzi Gabrijel, Mihi Blüml, Karl Meschnik, Oto Sablatnig, moj brat, Hanzi Weiss in drugi. Pozneje so prišli v moštvo dijaki slovenske gimnazije, na primer Mirko Bogataj, Hanzi Pscheider, Mirko Paintner,

Anton Malle, Partl, Popič, Ernest Gröblacher in drugi.

Smučarsko sekcijo, ki je danes najmočnejša, je takrat vodil Hanzi Weiss. Osebnost pa sem s to sekcijo zelo povezan kot tekmovalni sodnik. Rad pa bi dodal, da sem od vsega začetka sodeloval tudi pri Slovenski fizikturni zvezi, predhodnici današnje Slovenske športne zveze.

Daleč naokoli ste znani kot odličen igralec. Kdaj ste prvič stali na odru?

Prvič sem igral leta 1948 v otroški igri »Vedež«. Od takrat ni bilo igre v Šentjanžu, da ne bi sodeloval. Pri »Sne-guljčici« sem igral »Maršala«. Pred nedavnim sva z Weissom Hanzajem naredila majhen pregled in ugotovila, da sem pri več kot štiridesetih igrah imel glavno vlogo in to v vseh znanih in pomembnih slovenskih igrah. Višek pa sta nedvomno bili vlogi »Pilatusa« v Drabosnjakovem »Pasijonu« na Kostanjah in »Dobernika«

Miha Hafner – Seki

v »Dobernika« in »požigalci«, sodeloval pa sem tudi pri »Lumpaciju Vagabundu« in v Borovljah pri »Slehniku«. Lahko bi rekel, da sem stal na odru v okoli petdesetih igrah.

Kdo vas je učil?

Najprej Ana Gabrijel, po domače Radarca. Od leta 1952 dalje Branka Korotaj, leta 1955 je faro prevzel župnik Vošnjak, ki je bil navdušen odrski delavec in smo z njim veliko igrali v okviru farne mladine. Po njegovi smrti je vskočil Hanzi Weiss in bil naš režiser.

Poleg igranja pa sem v šentjanškem društvu opravljal tudi odborniške funkcije, med drugim sem bil podpredsednik.

Poznamo pa Vas tudi kot zavzetega zadružnika!

Že kot mlad fant sem se vključil v to delo. Niti osemnajst let še nisem imel, ko sem vsako nedeljo po maši pomagal na zadruzi. Tako sem po-

lagoma rastel v druge naloge in pred spojitvijo s Posojilnico Borovlje leta 1984 sem bil podpredsednik upravnega odbora. V Borovljah pa sem bil sprva član upravnega odbora, zdaj pa sem v nadzornem. Prepričan sem, da bo boroveljska posojilnica kos novim nalogam, ki si jih je naložila s prevzemom celovške posojilnice.

Nekaj časa ste bili tudi občinski odbornik na listi SPÖ.

Da, in sicer eno dobo kot zastopnik Slovencev na socialdemokratski listi do združitve občin Svetna vas in Bistrica v Rožu leta 1972. Vse do danes pa sem vaški zaupnik stranke.

Že star pregovor pravi, da tistemu, ki ima veliko dela, naložijo še dodatno. Tudi Vam se je zgodilo podobno, kajti po smrti gospoda Jenka ste prevzeli še mežnarstvo v Šentjanžu.

Že prej sem veliko pomagal v cerkvi, kajti že moj oče so bili mežnar. Po njihovi smrti je to mesto prevzel gospod Jenko, za njim pa jaz. To je zelo odgovorna naloga in prav zato mi skorajda primanjkuje časa za druge obveznosti. Kajti, če je na primer pogreb ali so cerkvene svečanosti, moram biti navzoč.

Zdaj sva družno in na hitro osvetlila Vaše delovanje, ob tem pa ne smeva pozabiti, da so to bile naloge, ki ste jih izvrševali in jih še izvršujete ob poklicu in poleg družinskega življenja. Kje vam je tekla zibelka in kje ste se izučili za puškarsko? Ste poročeni in oče hčerke.

Rodil sem se 27. septembra 1936 pri Pintarju v Podsinji vasi. Štiri leta sem obiskoval ljudsko šolo v Šentjanžu, nato glavno šolo in strokovno šolo za puškarske v Borovljah, potem pa sem od leta 1954 delal celih 36 let v puškarskem podjetju Sodja, dokler ni šlo v stečaj. Pri Sodji sem bil obratni mojster. V najboljšem času je pri tej firmi delalo 120 ljudi, leta 1981 smo še praznovali 110-letnico podjetja, potem pa se je začel propad in lahko mi verjamete, da je bila ukinitve podjetja zame precejšen šok.

Hvala bogu pa mi v penziji dela ne zmanjka: poleg omenjenih zadolžitvev naj omenim le to, da mi nosijo žage, da jih spilim. Dolgčas mi ni. Rad pa bi vendar še nekaj povedal o pogojih kulturnega delovanja v Šentjanžu: po mojem je prav k&k center velika pridobitev za vso vas, predvsem pa za mladino in delo z njo ter sploh za prosvetno življenje na vasi.

Hvala za pogovor in vse najboljše za 60-letnico!

ZBORNİK OB 40-LETNICI ZAVODA ZA ŠOLSTVO

Koroško šolstvo od preteklosti do sedanjosti

Proti koncu preteklega šolskega leta je predstojnik Organizacijske enote Slovenj Gradec Zavoda republike Slovenije za šolstvo prof. Franček Lasbaher presenetil javnost z zanimivim in bogatim zbornikom o šolstvu na območju današnje koroške regije v Republiki Sloveniji. Na 151 straneh s prijetnim dvostolpčnim tiskom vsebuje zbornik 36 prispevkov, ki dajejo vsestranski vpogled v pestro šolsko in obšolsko dogajanje v sedanjosti in preteklosti. Za nas na avstrijskem Koroškem so še posebno zanimiva poglavja iz skupne šolske zgodovine do konca prve svetovne vojne in omembe oziroma opisi medkoroškega šolskega sodelovanja, ki ga je nekoliko več šole v zadnjem desetletju. Spodbudno pa bi na razvoj tesnejšega in obsežnejšega sodelovanja lahko vplivalo v zborniku prikazano že dobro vpeljavno razvejano sodelovanje z obmejno Štajersko, kjer je prav prekomajno medšolsko sodelovanje pripomoglo k uveljavitvi pouka slovenščine v šolskem letu 1995/96.

Uvodni in hkrati najtehtnejši prispevek je 62 strani obsegajoč prikaz koroškega šolstva od preteklosti do sedanjosti, ki ga je njegov avtor, prof. Lasbaher, razporedil v tri vsebinske sklope: zgodovinski oris šolstva v koroški enoti Zavoda, pedagoška služba na Koroškem in današnja podoba koroškega šolstva.

Najprej avtor utemeljuje upravičenost rabe pojma koroštvo oz. koroški za svojo območno enoto Zavoda za šolstvo, ki obsega občine Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd in Radlje ob Dravi. Ker sta občini Slovenj Gradec in Radlje po avstrijski deželni ureditvi od 15. stoletja pripadali Štajerski, je raba pojma koroški za marsikoga sporna. Koroškost teh dveh občin pa poleg zgodovinske pripadnosti tega dela Slovenije h Karantaniji prepričljivo potrjuje tu govorjeno koroško narečje, saj so »Korošci« tam, kjer se govori koroško, tudi če »Avstrijci« zelo neradi priznavajo, da je poleg njihove

še kakšna Koroška v Sloveniji.

Avtor prikazuje nastajanje, ustanavljanje in razvoj šol in nadzorno-svetovalnega dela v posameznih zgodovinskih obdobjih od prvih zasnov poznejših šol na Koroškem v 13. stoletju (župnijske šole: 1228 v Slovenj Gradcu, 1231 v Velikovicu, šole 1262 v Ljubljani in 1279 v Celovcu) vse do današnjih dni (prvi vpis v splošno gimnazijo na Srednji šoli Slovenj Gradec v šolskem letu 1996/97). Poleg osnovnih in srednjih šol vključuje tudi predšolsko varstvo in vzgojo (vrtci), glasbeno šolo in delovanje šolskih ustanov na področju izobraževanja odraslih. V koroški enoti Zavoda za šolstvo imajo danes na skrbi okrog 15.000 mladih v vzgoji in izobraževanju na vseh pred-univerzitetnih ravneh. Odgovorno delo opravlja blizu tisoč pedagoških delavcev na okrog sto lokacijah (36 vrtcev, 44 osnovnih šol, 4 ustanove za učnovzgojno delo s prizadeto mladino, 3 glasbene šole in 4 srednje šole s kakimi 20 srednješolskimi programi, ki so vsebinsko gledano pravzaprav vsak šola zase), prišteti pa je treba še nekaj sto odraslih, ki se izobražujejo na dveh ljudskih univerzah (Radlje, Ravne) ali na ustreznih srednjih šolah.

Posebno poglavje namenja prof. Lasbaher strnjnemu pregledu razgibanega, obsežnega in pestrega prekomajnega sodelovanja z avstrijsko Štajersko (o tem sodelovanju poročata v svojih prispevkih tudi Nevenka Štraser in Dana Žaucer) in avstrijsko Koroško. Najstarejša oblika tega sodelovanja je »povezava obeh najstarejših koroških slovenskih gimnazij - celovške in raven-ske«. Omenimo še nekaj trajnejših povezav preko skupne koroške meje: V 70. letih se je začelo sodelovanje koroških glasbenih šol, o čemer v posebnem prispevku poročata tudi Jožko Hudl. Leta 1984 je prišlo do navezave stikov med Trgovsko

Dalje na 11. strani

PRIREDITVE

ČETRTEK, 3. 10.

- 19.00 Jaz in moja samozavest, predavata Sonja Kraxner in Magdalena Koschutnig
VELIKOVEC, v gradu
19.30 Dia-predavanje »30 mesecev na strehi sveta«; predava Max Santner, vodja dokumentacij "Universum"

PETEK, 4. 10.

- BOROVLE, na Glavnem trgu – občina Borovlje
Kmečki trg, prodaja kmečkih pridelkov
TINJE, v Domu
19.30 Koncert; prof. Gruber (violina), prof. Saydam (klavir) in Bianco (kitara)
PLIBERK, v župnišču
20.00 Diskusijski večer (v nemščini) – Delovno mesto 2000 – kako zagotoviti eksistenco v prihodnosti? Diskutirajo župan R. Grilc, dr. V. Omelko (Caritas) in zastopnik urada za zaposlovanje

SOBOTA, 5. 10.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPZ, SPD »Zarja«
19.30 »Tretja ženska«, gostovanje plesnega teatra IKARUS
CELOVEC, mestna cerkev Šentilj (Stadtpfarrkirche) – KKZ, MePZ »Gallus«
19.30 Orgelski koncert – Ana Elizabeta Kržan-Filipič

NEDELJA, 6. 10.

- BRAČAN pri KRMINU (Brazzano / Cormons), Italija – Club Tre popoli
10.30 Alpen-Adria-Tandem-Treff – Srečanje pri Vinogradništvu Kitzmüller, Via XXIV Maggio 56
LEDINCE
Izlet – SPD »Jepa-Baško jezero«
Izlet v Sežano, Devin in na Sv. Goro; odhod izpred kulturnega doma v Ledincih ob 6. uri, iz Loč ob 6.10 in iz Maloš ob 6.15. Prijave na tel 04254/3349
BILČOVŠ, v ljudski šoli – SPD »Bilka«
11.00 Franček Rudolf: »Kuzek laja mijau mijau«; gostuje mladinska gledališka skupina SPD »Dobrač« z Brnce; režija Matija Milčinski
BAJTIŠE, v gostilni pri Lenčiji – SPD »Herman Velik«
14.00 Pevsko srečanje ob 35-letnici društva »Herman Velik« in ob 20-letnici smrti Hermana Velika

TOREK, 8. 10.

- CELOVEC, na celovski univerzi – UNIKUM
14.00 Odprtje razstave »An der Grenze des Erlaubten« – umetnost in cenzura v Avstriji
ŠENTJAKOB, v regionalnem centru – Regionalni center
19.30 Dr. Emil Smolnig: Homeopatija; predavanje in pogovor o naravnih zdravilih

SOBOTA, 12. 10.

- DOBRLA VAS, na parkirišču pred Zadrugo-Marketom – KIS in Zadruga-Market
9.00 (do 15. ure) Kmečki praznik s trgov; prodaja pridelkov, glasba, brezplačni servis motornih žag
ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPD Šentjanž
20.00 Predstavitve filmov »Ledena doba« in »Bo bilo« filma mladje

NEDELJA, 13. 10.

- LOČE, v farni cerkvi – KKZ in fara Loče
20.00 Orgelski koncert – Ana Elizabeta Kržan-Filipič

TOREK, 15. 10.

- ŠENTJAKOB, v regionalnem centru – Regionalni center
19.30 »Brennpunkt Erziehung - Vzgoja v žarišču«, predava Melitta Haber

SOBOTA, 19. 10.

- ŠKOCJAN, v dvorani Kassl – SPD »Vinko Poljanec«
19.30 »V Škocjanu je petje doma«; slavnostna prireditve, sod. otroški zbor iz Škocjana, deklški zbor »Nomos«, MoPZ »Solidarnost« iz Kamnika, MePZ »Danica« iz Šentprimoža, MoPZ »Vinko Poljanec« iz Škocjana

NEDELJA, 20. 10.

- BELJAK, v kongresnem centru – Gen. konzulat Slovenije, Avstr. Inštitut – izpostava Ljubljana, Mohorjeva
19.00 Predstavitve knjige "Slowenien" bivšega ministra Staneta Staniča

TOREK, 22. 10.

- ŠENTJAKOB, v regionalnem centru – Regionalni center
17.00 (do 21. ure) Tečaj z ročnim delom – pletenje vencev

SREDA, 23. 10.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja« in kooperativa »Longo mai«
19.30 Gostovanje glasbene skupine »Iršava« iz Ukrajine – nekoliko drugačen »Dober večer, sosed.

RAZSTAVA

Uničevalna vojna – zločini wehrmachta 1941 do 1945

Razstava hamburškega Inštituta za družbene raziskave v likovnem razstavišču RITTER v Celovcu

še do 6. oktobra, dnevno od 10. do 20. ure

ČETRTEK, 3. 10.

- 19.00 Jiddische Lieder und neue Chansons s Sandro Kreisler; predstavitev knjige; Tusia Herzberg: »Der lachende Sand«

PETEK, 4. 10.

- 17.00 Predstavitve knjige »Der Waldheim-Bericht der Internationalen Historikerkommission«; videofilm »Land der Väter«
20.00 Kärnten hat reagiert! (Podijska diskusija)

SOBOTA IN NEDELJA, 5. IN 6. 10.

- 9.00 do 18.00 Internationales Symposium »Die Waffen-SS«

SOBOTA, 5. 10.

- 19.00 Kärntner Lieder-Abend

PONEDELJEK, 7. 10.

- 19.00 Wehrmacht und italienische Kriegsgefangene, predava dr. Gerhard Schreiber

OBVESTILO

državljanom Republike Slovenije, ki začasno ali stalno prebivajo v tujini

10. novembra 1996 bodo v Sloveniji volitve v Državni zbor. Republiška volilna komisija obvešča državljane RS, ki začasno ali stalno bivajo v tujini, da se lahko udeležijo volitev po pošti. Državljanji morajo poslati zahtevek omenjeni komisiji, ki ga morajo posredovati do 11. oktobra 1996, za vpis v posebni volilni imenik.

Natančnejše informacije o potrebnih izkaznih dokumentih ter formularje dobite na generalnem konzulatu

Republike Slovenije v Celovcu, Radetzkyst. 26
tel. 0 46 3/54 60 5, faks 0 46 3/50 95 62.

† Hanzija Ogrisa ni več

Nepričakovano nas je zapustil od nas vseh spoštovani in cenjeni kmet Hanzi Ogris, pd. Tomažič v Brdeh pri Kotmari vasi. Rodil se je pri Strajniku v bilčovski fari, tam dorasel in se pred nekako tridesetimi leti priženil k Tomažiču. V njegovem zakonu so dorasli trije otroci, sin in dve hčerki. Sosedje in nasploh vsi, ki smo ga poznali, smo ga zelo spoštovali in cenili njegove nasvete. Nikomur se ni zameril ali mu storil krivico. Tudi zato nas je še bolj osupnila vest o njegovi tragični smrti.

Pokojnega smo prejšnji četrtek položili v prerani grob na kotmariškem pokopališču. V slovo so mu zapeli cerkveni pevci, nepregledna množica žalujočih pa je potrdila njegovo priljubljenost. Ženi in otrokom naj velja naše iskreno sožalje, pokojni Hanzi pa naj se spočije od naporenega in delavnega življenja!

K. L.

Praznujejo

Jožef Mauc s Šajde - 85. rojstni dan; Ivanka Karl iz Belovč - rojstni dan; Stanko Polzer iz Šentprimoža - rojstni dan; Tomaž Urank iz Nagelč - rojstni dan; Marija Jerlich iz Lobnika - rojstni dan; Mici Kaltenbacher iz Spodnjih Gorič - rojstni dan; Mici Grundböck iz Področce - rojstni dan; Ludvik Jerič iz Železne Kaple - 65. rojstni dan; Slavko Krajnc iz Sinče vasi - rojstni dan; Uršula Kulnik iz Novega Sela pri Kotmari vasi - 55. rojstni dan; Franci Užnik - Malavdar iz Sel - rojstni dan; Tomi Ogris - Kopajnik s Sel - rojstni dan; Mihael Oraže z Obirskega - 18. rojstni dan;

Josef Erschen iz Lovank - 60. rojstni dan; Marica Oraže iz Sel - 65. rojstni dan in god; Maks Radocha z Blata - rojstni dan; Justa Perč z Rut pri Rinkolah - rojstni dan; Yvonne Wölbl iz Globasnice - rojstni dan; Franc Kuhar iz Črgovič - rojstni dan; Justa Štuk z Blata - rojstni dan; Helena Gregorič iz Male vasi; Justa Petjak in Marica Rudolf iz Konovec - rojstni dan; Franc Kuežnik z Doba - 70. rojstni dan; Tomaž Ogris z Radiš - 50. rojstni dan; Marica Piovesan iz Podgorij pri Ločah - rojstni dan; Mili Weiss iz Celovca - 80. rojstni dan; Mira Prušnik iz Čahorč - rojstni dan.

SLAVLJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 3. 10.

- 18.10 Rož - Podjuna - Zilja.

Petek, 4. 10.

- 18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 5. 10.

- 18.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca.

Nedelja, 6. 10.

- 6.08 Dobro jutro, Koroška - Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel (Hanzi Rosenzopf).
18.00 6 x 6 - Domače uspešnice.

Ponedeljek, 7. 10.

- 18.10 Kratek stik: Sveto pismo - Knjiga življenja, izšel je nov prevod slov. sv. pisma.

Torek, 8. 10.

- 18.10 Otroška oddaja.

Sreda, 9. 10.

- 18.10 Domača glasbena mavrica.
21.04 Glasbena oddaja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 6. 10.

- 13.05 ORF 2

GLAS V ETRU

50 let slovenskih radijskih sporedov
Slovesnost v velikem javnem studiu avstrijske radiotelevizije v Celovcu

»... in potem na vsem lepem z etrskimi valovi v naše domove, da, čudo prečudno, ta naša podrtja in potrtja, ponižana in pohojena slovenska beseda - iz radijskih sprejemnikov - enakovredna z nemško - naravnost iz pravkar še ošabnega Celovca, vsa pogumna, brez sramežljivosti in bojazljivosti, brez tresljajev in jecljanja, čila in živahna, ko da je nikoli nihče ni obglavil, nihče nikjer ustrelil, nikjer upepelil ...«

Sodelujejo:

MePZ »Sele« - mag. Roman Verdel; MePZ »Danica« - mag. Stanko Polzer; Mezzosopranistka Bernarda Fink-Inzko - mag. Bruno Petrischek.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

ZBOR GALLUS PRI SEVERNOAMERIŠKIH ROJAKIH

3 S soncem v novi svet

V nedeljo, 25. 8. je zbor sooblikoval mašo na prostem, ki so jo celebrirali patri.

K območju samostana spada razsežen areal skrbno negovanega parka, ki pomirjevalno vpliva na človeka. Rekreativni službi tudi igrišče za odbojko, balinišče ter poslopje za prodajo jedil in pijač s odprtim plešiščem. Vsakih 14 dni do tritedensko se srečujejo tod Slovenci iz bližje in daljne okolice, prirejajo svoje piknike, se zabavajo in skupno poveselejo. Tokrat so se vključili v veselico tudi člani zbora Gallus in so v mraku ob kresu še veselo praznovali.

Iz Chicaga smo naslednji dan odleteli v Minneapolis-St. Paul, glavna kraja države Minnesote, ki ju loči Mississippi, najdaljša reka Severne Amerike. Po ogledu mesta naslednjega dne smo nadaljevali potovanje po deželi desetstisočih jezer v 200 kilometrov oddaljeni rudarski kraj Chisholm. Tam

so nas prisrčno sprejeli, nas bogato oskrbovali vse dni našega bivanja pod njihovo streho, nam razkazovali zanimivosti regije. Med drugim smo si ogledali rudarski in etnični muzej (z eksponati vseh iz Evrope priseljenih narodov predvsem Skandinavcev in Slovanov) ter Tower, opuščeni rudnik za pridobivanje železa. V njem so si trd kruh služili njihovi svojci in predniki, ki so ob koncu prejšnjega stoletja in zaradi gospodarske krize nekaj let po 1. svetovni vojni emigrirali iz Evrope s trebuhom za kruhom v »deželo neomejenih možnosti«.

Presenečenje nas je čakalo že ob prihodu na odcepu s Highwaya (avtoceste) v mesto. Na reklamnem stolpu so med drugim digitalno naznanjali prihod Gallusa iz Koroške, Avstrije ter kraj in čas pevskega nastopa. Ustrezen je bil odziv občinstva ob koncertu. V odprti dvorani kulturnega in zabavnega središča »Iron World Discovery

Še posnetek Gallusa za konec potopisa FOTO HRIBERNIK

Center«, t. i. »Amphiteatre« z odlično akustiko, je 800 do 1000 poslušalcev iz bližje in daljne okolice mesta Chisholm

priredilo zboru ob koncu koncerta stoje navdušene ovacije, kar je motiviralo našega dirigenta za nekaj nadaljnjih narodnih iz svojega skrbno naštudiranega repertoarja.

Toronto, prestolnica kanadske province Ontario ob istoimenskem jezeru je bil zadnji kraj letošnje koncertne turnee Gallusa po Ameriki. Organizator našega bivanja pri gostoljubnih slovenskih družinah in avtor programa je bil, kakor pri prejšnjih srečanjih, naš neumorni prijatelj zbora Blaž Potočnik.

Arhitektonske in druge znamenitosti 3,5-milijonskega mesta, kot so nova mestna hiša, televizijski stolp – s 553 m najvišja stavba sveta, »Westin Harbour Castle«, nebotičnik v območju pristanišča z vrtečo se restavracijo na vrhu, ki v teku 1 ure obiskovalcu predstavi vso privlačno panoramo vlemesta, podzemsko železnico ter naku-povalni Eaton Center smo spoznali skupaj z našimi prijaznimi gostitelji.

Prihod Gallusa v Toronto se je ujemal z Baragovimi dnevi, ki jih slovenski katoličani prirejajo vsako leto v različnih krajih Severne Amerike v čast

slovenskemu škofu Baragi, ki je v 19. stoletju deloval med indijanskim prebivalstvom.

V soboto, 31. 8., ob 18. uri je naš zbor sooblikoval mašo, ki jo je celebriral Torontski nadškof dr. Ambrožič ob asistenci številnih sobratov v Slovenskem centru na Brown's Line.

Po maši je zbor predvajal številnim udeležencem Baragovih dni v nabito polni dvorani svoj pevski program in užival burno priznanje publike. V isto dvorano je bil naslednji dan na povabljen slavnostni banket.

Dan pred odhodom smo si meli priložnost brezplačno ogledati v zabavnem centru slovenskega lastnika predstavo z dresiranimi delfini in tjuenji in bližnje svetovno znane Niagarske slapove. Nazajgrede smo se kratko ustavili v domu za ostarele Slovence in doživeli pretresljiv prizor. Ob pesmi »N'mav čez jezero ...«, ki jo je intoniral naš pevovodja, se je starka, ki je sicer s telesom neprekinjeno izvajala stereotipne gibe naprej in nazaj, mimogrede pomirila in njene ustnice so nemo spremljale besedilo naše himne. Takoj po končani pesmi pa je spet zapadla v prejšnje stanje.

To je bil zadnji boleči vtis o minljivosti vseh lepot življenja ob zaključku te čudovite turnee.

Vsem rojakom in sotrudnikom, ki so nam požrtvovalno omogočili to lepo potovanje po Novem svetu in zboru pripomogli k uspehu gre naša iskrena zahvala!

Konec.

Pripravil Milan Kupper

KRIŽANKA											Sonja Wakounig	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
12				13	14			15				
16			17		18			19				
20			21		22		23	24				
	25	26			27		28					
29	30			31	32			33				
34	35		36				37			38	39	
40			41			42		43	44			
45				46	47		48	49	50	51		
52				53			54		55	56		
		57				58		59	60			
	61			62	63				64			
65				66				67				

Vodoravno: 1. madžarska denarna enota 6. egiptovska denarna enota 12. kača velikanka, boa 13. ruska denarna enota 15. časovna enota 16. nadzemeljski svet v religiji 18. mesto ob Azovskem jezeru 19. staro mesto v Dalmaciji 20. kazalni zaimek 21. izstrelki 23. grški polotok 25. eden od, nek 27. živinozdravnik 30. pogovorno za »tehtnica« 32. vodna žival s kleščami 33. egipčanski božanstvo 34. znamka znanega pralnega praška 36. velike ujede 37. osebni zaimek 38. nogometni klub 40. avstrijska denarna enota 42. japonska denarna enota 43. nikalnica 45. zadnjična odprtina v medicini 46. pesem hvalnica 48. pi-

jača starih Slovanov 50. ime avstrijskega pevecarja Jürgensa 52. angleški pisatelj (Charles, Oliver Twist) 54. gora v bližini Triglava 56. veznik 57. prebivalca Irske 58. bolgarska denarna enota 59. hrvaška denarna enota 61. vzdevek Goethejeve matere 62. kemični proces ob spreminjanju sladkorja v alkohol 64. predlog 65. oče 66. črnilo 67. italijanska denarna enota

Navpično: 1. angleška denarna enota 2. dvorana za glasbene prireditve 3. otok v Kvarneru 4. plošča iz iveri in lepila 5. ozek kos blaga 6. španska denarna enota 7. ilovica 8. vrsta mešane solate na Balkanu 9. meso tune 10. resje

11. ranocelnik, padar 14. vložek za žepno svetilko 17. nekdanje ime južnovietnamskega glavnega mesta Hočiminh 22. okrajšava za »evidenca« 24. despot, samodržec 26. razvoj na višjo stopnjo 28. veda o gospodarstvu 29. poteza v šahu 31. član posadke na Jazonovi ladji Argo 35. nasprotno od maxi 39. švedska ali češka denarna enota 41. žareč drobec 44. Evropska unija 47. delovna skupnost 49. Lukan Ivan 51. srbska denarna enota 53. Edvard Kardelj 54. stoti del dolarja 55. Rdeči križ 58. nedelaven 60. krajše za »univerza« 61. arabski žrebec 63. avtomobilska oznaka za Rijeko

NADALJEVANJE Z 9. STRANI

akademijo Velikovec in Srednjo šolo Slovenj Gradec, med katerima je spomladi 1991 potekala »za Slovenijo vzorčna prva enotedenska obojestranska izmenjava dijakov«. Leta 1990 se je pričelo sodelovanje med Ljudsko šolo Globasnica in Osnovno šolo Luče. Jeseni 1991 sta začeli sodelovati Ljudska šola Žitara vas in Osnovna šola Črna na Koroškem z vsakoletno enotedensko izmenjavo učencev, o čemer v posebnem prispevku poroča Jožef Ovič, ki upa na nadaljevanje tega sodelovanja. Od leta 1994 naprej sodelujeta tudi Ljudska šola Komelj in podružnična šola na Selah. Tu velja omeniti tudi že več kot petindvajsetletno sodelovanje v okviru Koroške likovne kolonije mladih, o čemer v posebnih prispevkih poročata Lojze Gobec in Emil Košič. Ivan Kušnik pa poroča o nastanku bralne značke, ki smo jo pozneje prevzeli tudi na Koroškem.

Poleg že omenjenih prispevkov vsebuje zbornik tudi še zanimive prispevke bivših in sedanjih Zavodovih sodelavcev in dragocene prispevke drugih pedagoških delavcev v koroški enoti, ki osvetljujejo razne vidike življenja in dela vzgojno-izobraževalnih ustanov, prika-

zujejo njihov razvoj in sodelovanje z okoljem, posredujejo svoje izkušnje z novimi oblikami in metodami dela (integrirani pouk, projektno učno delo, opisno ocenjevanje, interesne dejavnosti idr.), poročajo o sedanjih kurikularni prenovi, strokovnem izpopolnjevanju učiteljev, o šoli za ravnatelje, in še bi lahko naštevali. Vendar je najbolje, da se o tem kar sami prepričate. Založnik zbornika je Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Organizacijska enota Slovenj Gradec, Meškova 2, 2380 Slovenj Gradec, tel. in faks 0602/41904.

Ob tej priložnosti želimo hkrati s čestitkami izreči neutrudnemu predstojniku prof. Frančku Lasbacherju prisrčne besede zahvale za vso strokovno in prijateljsko skrb, ki jo že desetletja posveča razvoju prekomernega sodelovanja z našim šolstvom. Doseženi uspehi so v precejšnji meri tudi sadovi njegove človeške toplote in odprtosti, izjemnih spretnosti za premagovanje vsakršnih ovir pri navezovanju pristnih delovnih in medčloveških stikov, predvsem pa njegove neizmerne ljubezni do Koroške in njene slovenske besede.

Anton Schellander

SAK - boljša igra, a žal poraz

Igra je bila napeta in hitra

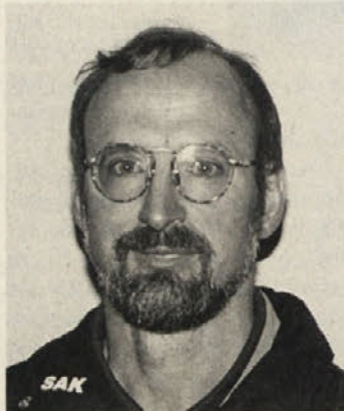
SAK: Preschern, Hršič, Kriwitz, A. Sadjak, Zankl, Ziehaus, Eberhard, Wuntschek (Hober), Škerjanec, Lippusch, Grujić (39. Omerović).

Rdeči karton: Lippusch (35. 2 x rumeni - rdeči).

Wolfsberg, 1400 gledalcev, sodnik A. Krapinger.

Zamenjava trenerja pri slovenskem moštvu pred težko tekmo proti vodečemu WAC je ostala tokrat brez zaželenega efekta. Moštvo je pod taktirko novega trenerja Jožeta Fere do izključitve Lippuscha v 35. minuti (dvakrat rumeni karton) igralo izredno motivirano in brezkompromisno in bilo celo nevarnejše od domačega moštva. SAK je po dolgem času spet igral pravi nogomet, vsi igralci so igrali zelo zavzeto, vsi so se gibali, oddajanje žog je bilo spet bolj domiselno in hitro, veliko več igre je bilo tudi na krilih. V nevarnih protinapadih je imel SAK celo nekaj dobrih priložnosti.

Po prvem polčasu pa je moštvo iz Wolfsberga, in to je bilo pričakovati, stopnjevalo pritisk in pokazalo, da je res v izredno dobri formi in da za-

Novi trener SAK - Jože Fera

služeno vodi na lestvici. Vendar je šele v 70. min. uspel Tatschl z ostrim strelom in povedel z 1:0. SAK pa se ni dal ustraševati in 10 minut pred koncem je imel Hober veliko priložnost za izenačenje, a nasprotnikov vratar je ubranil! Res škoda. V 92. minuti pa je Rupp dal še drugi gol in tako zagotovil zasluzeno zmago za WAC. Težko je reči kakšen bi bil izid tekme, če bi SAK končal tekmo z vsemi igralci. Vsekakor je povsem nepotreben prekršek Lippuscha prispeval k neprijetnemu in grenkemu izidu tekme. Naloga novega trenerja pa bo tudi opo-

zarjanje igralcev pred nepotrebnim pretirano trdo igro.

Stadion v Wolfsbergu je bil po dolgem spet poln vendar je treba omeniti, da so se nekateri domači navijači obnašali zelo nešportno nasproti gostom iz Celovca. Kar večkrat je bilo s tribune slišati skandiranje Jugo, Jugo ... ter psovanje igralcev SAK.

Trener Jože Fera po igri:

»Tekma je bila na zelo visokem nivoju in mislim, da so gledalci prišli na svoj račun. Imeli smo nekaj priložnosti, najboljšo pa je imel Hober pred koncem tekme. Igralci so igrali zelo motivirano. Handicap za nas pa je bila izključitev Lippuscha in Grujičeva zapustitev igre (39.) zaradi poškodbe. Prepričan sem, da bi, če bi igrali do konca v polni postavi, premagali WAC. Naše moštvo je po dolgem času spet pokazalo, da zna igrati. Proti Voitsbergu prihodnjo nedeljo doma pa, pod pogojem, da bodo igrali s tako voljo kot proti WAC, pričakujem zmago«.

Novemu trenerju želimo veliko uspeha, igralcem pa več sreče.

Austria Celovec, ki je po 30 minutah presenetljivo vodila proti Welsu s 2:0, je igrala neodločeno 2:2. Tekme Pliberka, VSV in Trga pa so bile preložene zaradi sodelovanja v pokalnem tekmovanju. **M.Š.**

KOLESARJENJE

Wrolich na svetovnem prvenstvu!

Po olimpiadi v Atlanti, takorekoč prvega višku v njegovem kolesarski karijeri, Petra Wrolich je čaka 12. oktobra svetovno prvenstvo v cestni dirki, v mladinski skupini do 23. let, v Luganu, v Švici.

Zadnjo preizkušnjo ali pa test je imel na kolesarski krožni dirki po Hessenu v Nemčiji. Prolog in prvo etapo je prevozil odlično (3. in 2. mesto), v drugi pa je imel 70 km pred ciljem smolo, imel je okvaro na kole-

su in tako moral predčasno zapustiti tekmo. V predzadnji in zadnji etapi pa je osvojil dvakrat šesto mesto. V skupnem seštevku je to pomenilo 32. mesto. Zasedba je bila močna, vozili so tudi profesionalci iz Nemčije in Švice. Po tekmovanju pa je zbolel. Simpatični kolesar iz Loč je poln upanja, da bo do prvenstva spet pri polni moči. »Če bom popolnoma zdrav si pričakujem dober rezultat« **M.Š.**

REGIONALNA LIGA

1. WAC	8	7	0	1	25:5	21
2. Wels	8	6	1	1	18:7	19
3. Voitsberg	7	5	1	1	18:6	16
4. Leibnitz	8	4	2	2	11:8	14
5. Gratkorn	7	4	0	3	8:13	12
6. SAK	8	3	2	2	9:11	11
7. Esternberg	8	3	0	5	12:14	9
8. Rohrbach	7	2	2	3	9:13	8
9. Pöllau	8	1	4	3	13:12	7
10. VSV	7	2	1	4	6:13	7
11. Trg	7	1	3	3	6:8	6
12. Austria	8	1	3	4	8:11	6
13. St. Florian	7	1	3	3	1:9	6
14. Pliberk	6	1	0	5	3:17	3

PRVENSTVENA TEKMA

v nedeljo,
6. oktobra, ob 16. uri
SAK - Voitsberg
na stadionu v Celovcu
Prisrčno vabljeni!

NA VRHU LJUBLJA

Nova planinska koča

Pogorje Karavank je bogatejša za novo planinsko kočo na 1370 metrov visokem ljubeljskem gorskem mejnem prelazu, na tistem mestu, kjer je stala prejšnja slovenska obmejna postaja. Zgraditi jo je dal tržiški podjetnik Dušan Koren, ki ima v Podlublju trgovsko turistični center in mladinski hotel v nekdanji mejni karavli v bližini spomenika taboriščnikom na Ljubelju. V koči, ki jo je pred mesecem dni odprl slovenski notranji minister Andrej Šter, je prostora za šestdeset ljudi in bo koristno služila planincem in prijateljem narave.

Razgled od planinske koče na priostreni stožec Košutice/Loibler Baba, na Veliki vrh z raztegnjenim in razstrganim zahodnim grebenom, na severne stene Begunjske in druge hribe je tako pester in obsežen, da je izlet tja skoraj enakovreden vzponu na kak vrh. Tako privlačno je v vodiču Karavanke to posebnost tega kraja opisal Stanko Klinar.

Grenka kaplja pelina glede obiska te koče pa je ta, da je pristop do nje z avstrijske strani ilegalen, ker na ljubeljskem prelazu ni uradnega mejnega prehoda. **L. U.**

IZ DRUGIH RAZREDOV

PODLIGA VZHOD

Bilčovs je na domačih tleh igral neodločeno 1:1 proti DSG iz Borovlj in je na lestvici na odličnem četrtem mestu. Vodi pa Vetrinj pred Šentandražem in ASK.

1. RAZRED D

Železna Kapla je premagala Žitaro vas s 2:0, Šmihel je prav tako zmagal v Vovbrah gladko s 3:0, moštvo iz Sel pa je zgubilo v Eitwegu kar s 4:1. Na lestvici vodi Železna Kapla pred Šmihelom (oba po 20 točk) in Rudo.

2. RAZRED A

SAK je v Wolfsbergu premagal WAC s 3:2, Pliberk je slavil zmago nad Austro s 4:0, Trg pa je premagal VSV s 4:1. Vodi Pliberk (22) pred SAK (21).

2. RAZRED F

Vodeča Globasnica je suvereno premagala Sinčo vas s 4:2, Žvabek je na tujem premagal Grabštanj s 3:1, Galicija je premagala Tinje s 3:2, Rikarja vas pa Djekše s 4:1.

Na lestvici vodi Globasnica s 25 točkami pred Reichenfelsom (21) in Galicijo (17).

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 48

Kotenko - Makarov / Dopisna partija 1988

Da bi rešil skakača na polju c1, je beli ponudil zamenjavo dam. Toda črni, ki je na potezi, se ne odloči za to možnost, temveč z učinkovitim manevrom zaključi partijo v svojo korist. Veliko uspeha in užitek pri reševanju naloge!

Rešitev štev. 47

Na središčno polje d5 je vskočil beli skakač 1.Sd5! in pričelo se je razbijanje črne rokade. 1...Sd5: 2.ed5 De8. Po umiku črne dame se sproži plaz belih figur na črnega kralja. 3.Lh6: g6 4.Df3 f5 5.de6 Sb3: Da bi zmanjšal pritisk po beli poševnici a2 - g8 črni zamenja belopoljnega lovca, vendar je beli hitrejši po odprti e liniji. 6.ab3 Le6: 7.Sg7 Df7 8.Se6: De6: 9.Tfe1! in črni se je vdal, saj je šibkejši za kvaliteto.

